

1. ELŐZMÉNYEK

A Baranya Megyei Önkormányzata „A helyi identitás és kohézió erősítése” című felhívásra konzorciumi pályázatot nyújtott be a TOP- pályázati konstrukcióra Kisdobsza település gesztorságával, Merenye, Nemeske, Pettend, Tótszentgyörgy, Molvány, Bürüs és Kétújfalu települések együttműködésében.

A pályázat kedvező elbírálásban részesült „Kisdobsza térségének helyi identitást erősítő közösségi fejlesztése” címmel, TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00005 azonosító számmal a projekt 2018. február 26. -napjával elindult.

A projekt megvalósítása során érintett térség periférikus elhelyezkedésű, ahol jelentős az elvándorlás. Az elmúlt évtizedek alatt meggyengültek a hagyományos helyi közösségek alapját jelentő, munkalehetőséget biztosító vállalkozások, mindennapi életet szolgáló helyi intézmények és szolgáltatások. A lakosság jelentős része az országos átlagnál alacsonyabb életszínvonalon él. Elindult a belső migráció, a népesség jelentős része a város közeli, nagyobb településekre, a munkalehetőséghez, a szolgáltatások elérhetőségéhez közel költözik. A folyamatok hozadéka, hogy a helyi társadalom csökkenésével a tradicionális közösségek gyengülnek, csökken az aktív állampolgárok száma, nem alakulnak ki új érdekközösségek.

A feltárt problémákra válaszul a terület- és településfejlesztésben is használt, a gazdasági növekedés alapját képező „területi tőke” részét képezi a fizikai tényezők mellett például közösségi kapcsolatok, együttműködés, szolidaritás, kölcsönös segítségnyújtás értékei is. Ezek hiányában a hátrányos helyzetű térségekben fekvő kistelepülések jelentős pénzügyi forrás mellett sem képesek a fejlődés útjára lépni, a lakosság szám évről-évre csökken.

A tervezett tevékenységek a helyi társadalom, a hagyományok, az együttműködés erősítését szolgálják, létrehozva egy olyan lokális társadalmat, mely meghatározhatja saját fejlődési irányát, javuljon a problémamegoldó képessége, cselekvő módon építse saját jövőjét.

A projekt megvalósulása során tervezett tevékenységek között több közösségi felmérés, lakossági fórum, rendezvény és hagyományörző

program szerepel, mely során bevonásra kerülnek a helyi civilek és a lakosság. A tanulókörök segítik az önszerveződő kisközösségek kialakulását és megerősödését. A lakossági fórumok alkalmával a helyi társadalmi- és gazdasági életet meghatározó dokumentumok áttekintésére és módosítási javaslatok megtételére kerül sor. A projekt egyik meghatározó elemét képezi a bűnmegelőzést és a közbiztonság javítását szolgáló programok, kampány megvalósítása, a közlekedésbiztonság javítása.

A projekt alapjait három dokumentumban fektették le, ezek az alappillérek:

- **A helyi cselevési terv**

A cselekvési terv célja, hogy előre vetítse a projekt végrehajtási időszakára tervezett tevékenységek tematikáját, amely a konzorciumot alkotó településeken és térségükben fellelhető értékekre és helyi erőforrásokra alapozottan erősíti a térségi összetartást és az identitástudatot.

A dokumentum további célja, hogy feltárja a már meglévő értékeket és a helyi társadalom által adott visszacsatolások mentén azokat a szükségleteket, amelyek a fő cél elérését segítik elő. A célok elérése érdekében szükséges a közösségi akciók, tevékenységek, események, programok, folyamatok megvalósítása, amelyek egy cselekvési ütemterv mentén kerülnek lebonyolításra.

Maga a cselekvési terv több körös felmérés eredményeként jött létre. A célok eléréséhez és a hatékonyságnövelés érdekében nem központi irányelvek mentén, hanem helyi tapasztalatokra alapozott szükségletek kerültek meghatározásra. Az érintett településeken közösségi interjúk, beszélgetések kerültek lebonyolításra. A primer és szekunder anyaggyűjtés, a felmérések eredményei a dokumentumban részletes kiemelésre kerültek, és ezek mentén kerültek meghatározásra, pontosításra azok a tevékenységek, amelyek a pályázatban is lefektetett irányelvek és célok teljesülését szolgálják.

A cselekvési terv elsődleges elvárt eredménye, hogy a helyi társadalom képessé tegye magát az önszerveződésre, és szellemi, kulturális örökségei által erősítse identitástudatát.

Tervezetten a cselekvési terv és a projekt eredményei hozzájárulnak a helyi esélyegyenlőségi tervekben foglalt célkitűzések eléréséhez is.

- **Közösségfejlesztés módszertani útmutató**

A közösségfejlesztés módszertani útmutató dr. Arapovics Mária és dr. Vercseg Ilona által szerkesztett szakirodalom, amely „A helyi identitás és kohézió erősítése” című programokat megvalósító helyi közösségek munkatársainak, szakembereinek és önkénteseinek, szervezeteinek és intézményeinek nyújt módszertani segítséget helyi közösségi cselekvő programjuk megvalósításához.

- **Megalapozó dokumentum**

A megalapozó dokumentum a konzorciumot alkotó településekre vonatkozó gazdasági, társadalmi és demográfiai mutatók alapján készített helyzetértékelést követően részletesen bemutatja a projekt céljait, annak szakmai tartalmát, kapcsolódási pontjait. A terület-specifikus értékelési szempontokon túl, külön kockázatelemzést is tartalmaz.

2. A PRJEKT CÉLTERÜLETE ÉS CÉLJAINAK BEMUTATÁSA

„Kisdobsza térségének helyi identitást erősítő közösségi fejlesztése” című projekt a Baranya Megyei Önkormányzat vezetésével, nyolc baranyai önkormányzat konzorciumában valósult meg.

Konzorciumi tagok:

- Kisdobsza Község Önkormányzata,
- Merenye Község Önkormányzata,
- Nemeske Község Önkormányzata,
- Pettend Község Önkormányzat,
- Tótszentgyörgy Község Önkormányzat,
- Molvány Község Önkormányzat,
- Bürüs Község Önkormányzata
- Kétújfalu Község Önkormányzat.

Társadalmi, gazdasági és demográfiai szempontok alapján kijelenthető, hogy a projekt célterületén élő lakosság nagy része hátrányos helyzetű.

Projekt céljai:

- stratégiai célja: a helyi közösségek fejlődésének fejlesztése, az együttműködések kiterjesztése
- átfogó célja: kezdeményező és cselekvő helyi közösségek és közösségi szerepvállalás erősítése, területi egyenlőtlenségek megszüntetése, egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése, település népességmegtartó erejének javítása
- specifikus célja: a helyi identitás és kohézió erősítése, ami különböző tevékenységek során érhető el.

A beavatkozások eredményeként fejlődik a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata, a helyi civil társadalom megerősödése segíti a helyi közösségi konfliktusok megoldását és az önálló cselekvési képességek erősítését, erősödik a civil aktivitás, kialakulnak, illetve megerősödnek a szükséges kompetenciák, az önkéntesség, a helyi identitás, valamint a településhez, településrészekhez, térséghez való kötődés.

A beavatkozás következtében a meglévő (humán) erőforrások felszínre kerülnek, az együttműködések következtében ezen erőforrások aktivizálódnak és minőségi változást hoznak a település, települési közösségek életében.

A népesség megtartáshoz és az életminőség javításhoz jelentősen hozzájárul a projekt, hiszen a tervezett tevékenységek elősegítik a települések helyi igényeken alapuló fejlesztését. Eredményeként egy pozitív jövőkép kerül felvázolásra az emberek számára, erősödik a helyi kötődés, szorosabb lesz a kapcsolat a helyi lakosság, valamint a projektben közreműködő civil szervezetek és önkormányzati intézmények között. Nő a közbiztonság a településeken, biztonságosabb lesz a közlekedés, fokozódik az együttműködés a környező településekkel, a települések imázsa javulni fog, a lakosság jobban bevonásra kerül a települések fejlesztéseibe és egy élhetőbb települési környezet kerül kialakításra.

A társadalmi kohézió és a helyi identitás erősítéséhez hozzájárul a projekt, hiszen a tervezett tevékenységek - közösségi felmérés, helyi cselekvési terv, települési értékleltárak készítése, hagyományőrző rendezvények, lakossági fórumok, tanulmányutak, - által közösségi térségi, települési, illetve

településrészi helyi identitást erősítő közösségfejlesztési folyamatok, továbbá közösségi részvételre épülő tervezési gyakorlatok alkalmazása, szabadidős, bűnmegelőzési, közbiztonsági és közlekedésbiztonsági programok valósulnak meg.

3. PROJEKT CÉLCSOPORTJA

A projekt célcsoportja számosságát tekintve a projektben résztvevő nyolc település: Kisdobsza, Merenye, Nemeske, Pettend, Tótszentgyörgy, Molvány, Bürüs és Kétújfalu lakossága.

A projekt megvalósításában aktívan közreműködő közvetlen célcsoportokat azok alkották, akik közvetlenül megismerték és hasznosítják a projekt eredményeit, valamint akik személyesen részt vettek a projekt tevékenységeinek végrehajtásában.

A projekt közvetlen célcsoportját a közösségfejlesztési folyamatokat elindítani kívánó civil, egyházi és egyéb szervezetek, önkormányzatok, intézmények és azok munkatársai, továbbá a kulturális intézmények és munkatársai, a projekt képzéseiben részt vevő személyek, illetve a közösségfejlesztő mentorok jelentették.

A közvetlen célcsoportokhoz tartoztak továbbá azok, akik a projekt pozitív hatásait legfőképp érzik, hiszen őket érinti közvetlenül a projekt és jobb társadalmi helyzetbe kerülhetnek a különböző programok által.

A projekt közvetett célcsoportjának a közösségfejlesztési folyamatokat elindítani kívánó települések, településrészek lakosai és közösségeik, a társadalmilag aktívan működő kulturális intézmények településeinek lakosai és közösségeik, valamint a képzéseken részt vevők munkáltató kulturális intézményei tekinthetők. A közvetett célcsoport azon személyek köre, akik nem a projekt eredményeinek közvetlen használói, de áttételesen a projekt eredményei és hatásai helyzetüket befolyásolják.

A tervezett rendezvények, képzések, fejlesztések mind a projekt által megfogalmazott célokra irányulnak. A célcsoport kiválasztása, elérésének, bevonásának módszertana az alábbiak szerint került megtervezésre. A fejlesztés tervezését társadalmi egyeztetés előzte meg. Ezek alapján a lakosság valós igényeire alapozva készültek el azok a dokumentumok, melyek a projekt alapjait adták. A helyi önkormányzatok, közszolgáltatók, segítő, illetve civil szervezetek

napi munkájából adódóan is rendelkezésre állnak a tervezéshez szükséges információk. A fejlesztési programok általában különböző módszertan alapján készültek, a bevont lakosságot személyes interjúk, kérdőívek, fókuszcsoportok keretében vonták be a munkába. Rendezvények, fórumok tekintetében szintén a bevonásra kerülnek olyan helyi civil, önkormányzati szervezetek, akik szorosabb kapcsolatban állnak a helyi lakosokkal, a közvetlen célcsoporttal.

4. PROJEKT VÁRHATÓ EREDMÉNYEI

A program alapvető célja és egyben elvárt eredménye, hogy a helyi közösségek fejlesztése megtörténjen, azaz, hogy a célterület közösségi kezdeményező- és cselekvőképessége fejlődjön. Ez a konzorciumot alkotó települések társadalmának közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését, valamint közösségi szerepvállalási erősödését jelenti. Egyik legfőbb eredményként a közösségeken belül kialakulnak, illetve megerősödnek a szükséges kompetenciák, az önkéntesség, a helyi identitás, valamint a településhez, térséghez való kötődés. A végrehajtott tevékenységek eredményeként felszínre kerülnek a meglévő humán erőforrások, az együttműködéseknek köszönhetően pedig ezek az erőforrások aktivizálódnak és minőségi változást hoznak a térségben lakók életében. További eredményt jelent, hogy a beavatkozások segítségével fejlődik a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata, a helyi civil társadalom megerősödése pedig segíti a helyi közösségi konfliktusok megoldását és az önálló cselekvési képességek erősítését.

A program egyik fontos eleme, hogy a közösségfejlesztési folyamat részeként mindvégig közösségi munkamód kerül alkalmazásra, amely biztosítja a közösség központi jellegét és szerepét, mint például a tervezés során a helyi társadalom tagjai tárták fel a szükségleteket, tettek javaslatot programokra. Így a helyiek maguk ismerik meg saját közösségüket, kultúrájukat, illetve a helyi igényeket, szükségleteket, s azok megvalósítására maguk keresnek megoldást.

A projekt során megtörténik még a célterület történeti feltárása. A korábban nem ismert értékek és hagyományok elérhetővé kerülnek a lakosság számára a

közművelődési és egyéb intézmények, szervezetek együttműködésével.

A programok hatására a meglévő együttműködések és partnerség megerősödik, megújul, új együttműködések jönnek létre települések, szervezetek és intézményeik között.

A projekt eredményei matematikailag nem számszerűsíthető, nem mérhető eredmények. A közösség belső viszonyai és a lakosság közérzete adnak alapot az eredményesség meghatározásához.

Eredményes projektmegvalósítás esetén:

- fejlődik a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata,
- fejlődik a helyi közösségek konfliktusainak belső megoldó képessége,
- önálló cselekvési képességek erősödnek,
- életminőség javul,
- terület népességmegtartó képessége javul,
- erősödik a civil aktivitás,
- megindul a helyi önkéntesek kiválasztódása,
- új kapcsolatok, szomszédsági viszonyok és partnerségek kialakulása,
- erősödő közösségi identitás,
- együttműködés a közjóért,
- helyi közösségek megerősödése,
- az ünnep, rendezvény kodifikálja az összetartozást,
- új tudások, kompetenciák megjelenése a közösségben,

Az eredmények egy része szubjektív módon állapítható meg. Sajnálatos módon az elmúlt évek előre nem látható pandémiás időszakai, amikor a közösségi lét az aktuális járványügyi előírásoknak megfelelően központilag korlátozásokra került, nagymértékben akadályozták, hátráltatták a tervezett célok megvalósulását.

5. PROJEKT TEVÉKENYSÉGEI

A projekt során megvalósítandó programok az igényfelmérésekre alapozottan és az elérni kívánt célokhoz kapcsolódóan kerültek meghatározásra, figyelembe véve a felhívásban nevesített támogatható tevékenységeket és elszámolható költségeket.

A tevékenységek tervezésénél a kiemelt szempont volt a helyi kezdeményezésekre építés és az alulról jövő jelleg érvényesítése.

Első lépésként minden településen megtörtént a helyi intézmények, civil szervezetek képviselőivel való kapcsolatfelvétel (az adott lehetőségek szerint). Partnereink megismerték és elfogadták a projekt céljait, munkafolyamatait és tevékenységeit, majd az első partnerségi megállapodások is aláírásra kerültek.

A projekt sikeres végrehajtása érdekében nélkülözhetetlenek a térségi együttműködések kialakításai. A konzorcium tagok az eredményesség érdekében partnerségi megállapodást kötöttek a térség nemzeti önkormányzataival, oktatási, kulturális és szociális szervezeteivel.

A megállapodást aláíró szervezetek az együttműködési megállapodásban a kedvezményezett vállalása szerint: segítik a programok népszerűsítését, elfogadtatását a helyi lakossággal; elősegítik a helyi cselekvők körének szélesítését, segítik a közösségért tenni akarók munkáját; megjelennek a projekt rendezvényein.

A közösségi felmérés eredményeképpen körvonalazódtak azon tevékenységek, melyek a projektből megvalósításra kerülhetnek, illetve azon tevékenységek köre, melyek illeszkedés hiányában nem képezték a projekt tárgyát. Ugyan a közösségi felmérések során meghatározásra kerültek a tématerületek, viszont a témák véglegesítése a projekt megvalósítása során valósul csak meg.

A Helyi Cselekvési Terv készítését követő egyes események esetében már meghatározásra került a részletesebb tartalom, míg a későbbi programok esetében kizárólag lehetséges tématerület került rögzítésre. Az adott programok végleges témája, részletes tartalma a megvalósítás során került véglegesítésre. A részletes programterv kidolgozása és a programszervezés során figyelembevételre kerülnek a közösségi beszélgetések, az interjúk és a kérdőívek

szerint meghatározott igények kielégítése, a feltárt problémákra történő megoldás nyújtása, illetve nem utolsósorban a pályázat céljaihoz való hozzájárulás.

A többkörös felmérés eredményeként elkészült a Helyi Cselekvési Terv és Rendezvénynaptár. Ezek a dokumentumok összefoglaló módon bemutatják és összegezik a projekt célterületére jellemző jelenlegi sajátosságokat, értékeket és a helyi társadalom által életre hívott szükségleteket.

A cselekvési terv célja, hogy előre vetítse a projekt végrehajtási időszakára tervezett tevékenységek tematikáját, amely a konzorciumot alkotó településeken és térségükben fellelhető értékekre és helyi erőforrásokra alapozottan erősítse a térségi összetartást és az identitástudatot.

A cselekvési terv elsődleges elvárt eredménye, hogy a helyi társadalom képessé tegye magát az önszerveződésre, és szellemi, kulturális örökségei által erősítse identitástudatát.

Tervezetten a cselekvési terv és a projekt eredményei hozzájárulnak a helyi esélyegyenlőségi tervekben foglalt célkitűzések eléréséhez is.

A projekt igen komplexnek mondható, a projekt keretében az identitáserősítő tevékenységek mellett bűnmegelőzési-, közbiztonsági- és közlekedésbiztonsági programok megvalósítása is betervezésre került.

5.1. RENDEZVÉNYEK

A hagyományőrző rendezvények a helyi kultúrákra, hagyományokra, még el nem tűnt tradíciókra építenek. Általánosságban is nagy veszélyt jelent, hogy az egyes területekre jellemző sajátosságok, hagyományok, szokások az idősebb korosztállyal együtt kiveszőben vannak, így fontos programcsomagnak számítanak a hagyományőrző rendezvények. Ezek a programok biztosítják, hogy az eltűnőben lévő ismeretek tovább fennmaradhassanak a fiatalabb generációk körében, úgy, hogy ezáltal a különböző korcsoportok közötti kapcsolat is megteremtődik.

A hagyományőrző programok célja:

- helyi generációk közötti kapcsolat erősítése;
- helyi értékek összegyűjtése, feldolgozása, bemutatása és

megismerése;

- lakosság minél szélesebb körű megszólítása;
- cselekvők azonosítása, a lakosság kutatásba történő bevonása;
- értékleltár bővítése;
- identitástudat erősítése.

A hagyományőrző programok eredményei:

- helyi hagyományok, kultúrák kölcsönös megismerése;
- új ismeretek, tudás kerül felszínre és továbbadásra;
- tovább nő az önkéntesek, aktív közösségek köre;
- a helyi lakosság cselekvésre egyre inkább alkalmassá és képessé válik;
- erősödik a helyi identitás;
- új kapcsolatok alakulnak ki egyéni és közösségi szinten is.

A Projekt Megalapozó Dokumentumának 2.5.3. pontja szerint: a helyi hagyományok feltárása és felelevenítése hagyományőrző rendezvények által, melynek célja, a jelenlegi helyi társadalom számára is releváns ünnepi hagyományok összegyűjtése, hiteles feltárása, jelen helyzethez történő adaptálása, azzal a céllal, hogy a jeles napokhoz kötődő események újbóli megszervezése által erősödjön a helyiek identitástudata.

Közösségfejlesztés módszertani útmutatója alapján, a helyi hagyományok feltárása: „Akár a jelenkorig, akár a társadalom történetének egy korábbi szakaszában nemzedékről nemzedékre öröklődő, a település közössége(i) körében tovább élő tudás, ismeret, gyakorlat, jelentést hordozó cselekvéssor, mely az élet bármely területére vonatkozhat, a naptári év valamely jeles napjához, vagy egyéb, a helytörténetben kiemelt eseményhez kapcsolódik.”

A tevékenység célja:

- a közösség bevonásával és aktivizálásával a jelenlegi helyi társadalom számára is releváns ünnepi hagyományok összegyűjtése, hiteles feltárása, jelen helyzethez történő adaptálása, azzal a céllal, hogy a jeles napokhoz kötődő események újbóli megszervezése által erősödjön a helyiek identitástudata

- *az adott településhez, esetleg néprajzi csoporthoz való kötődés nyomán, bontakozzon ki a bevont egyének kreativitása, jöjjön létre az eltérő egyének illetve generációk közötti párbeszéd, együttműködés, teremtsék meg a közösség önreprezentációjára*

Projekt során megrendezésre kerülő rendezvények:

2018. szeptember 22. Molvány – Családi nap

2018. szeptember 29. Kisdobsza – Helytörténeti nap

2018. december 9. Kétújfalu – Nemzetiségek napja

2019. március 30. Bürüs – Helytörténeti nap

2019. június 15. Pettend – Hagyományőrző nap

2019. július 13. Nemeske – Gasztronómiai fesztivál

2019. augusztus 3. Merenye – Nemzetiségek találkozója

2019. szeptember 7. Kétújfalu – Település egyesülésének ünnepe

2019. szeptember 28. Tótszentgyörgy – Mozgassuk meg Tótszentgyörgyöt!

2019. december 31. Kisdobsza – Nostalgia est

2020. március 7. Családi est – Pettend

2020. augusztus 22. Sport nap – Merenye

2020. szeptember 19. Burgonya fesztivál – Molvány

2021. július 23. Egészségnap – Nemeske

2021. július 24. Hagyományőrző nap - Tótszentgyörgy

2021. augusztus 7. Családi nap – Bürüs

2021. augusztus 21. Hagyományőrző nap – Kisdobsza

A rendezvények hivatalos része (köszöntők, megnyitó) rendszerint ugyanabban a formában zajlott minden településen. A polgármesterek vagy alpolgármesterek köszöntőjüket követően tájékoztatták a megjelenteket arról, hogy a rendezvények a TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00005 projekt keretében valósultak meg, annak támogatási forrása igénybevételeivel.

Végezetül megköszönték mindazok önzetlen munkáját, akik szerepet vállaltak a rendezvény tervezésében, szervezésében lebonyolításában, majd átadták a szót a projektmenedzsernek. Ezt követően a projektmenedzser röviden bemutatta a projektet. Elmondta, hogy a pályázat keretében megvalósuló közösségfejlesztési folyamat célterülete Kisdobsza Merenye, Nemeske, Pettend, Tótszentgyörgy, Molvány, Bürüs és Kétújfalu települések. Beszért a projekt előkészítése során feltárt legjellemzőbb problémákról, valamint az elérni kívánt célokról. Ismertette azokat a tevékenységeket is, amelyek a specifikus-, a stratégiai-, valamint az átfogó célok megvalósításához szükségesek. Néhány mondatban összegezte a projekt várható eredményeit, így például, hogy a település ünnepeihez, kiemelkedő alkalmaihoz kapcsolódó rendezvények, események erősítik a település vagy egy szűkebb csoport összetartozását, a közösségi és helyi identitást. Az ünnep kilépés a profán világból, megélése, méltó megemlékezése szint és különlegességet visz a hétköznapokba, az ünneplés során a kikapcsolódás, a kulturális élmények, az ismeretszerzés is szerephez juthat. Az ünneplés egyben szocializációs gyakorlat is, az ünnepi szokás felelevenítésébe bevont fiatalok megtanulnak ünnepelni, az idősebb generáció átadhatja tudását, hasznosnak, értékesnek érezheti magát. Ezt követően megnyitottnak tekintették a rendezvényt. Tekintettel arra, hogy a kulináris élmény is fontos az emberek számára, különösen igaz ez a kisközösségekben, kistelepüléseken élők esetében, ezért nem csak maga az étkezés, de annak közös elkészítése is remek lehetőséget kínált a beszélgetésekre, kapcsolatok építésére a helyiek számára éppúgy, mint más településről érkezők részére. A felkínált ételek településenként és rendezvényenként változtak, ahogy az ünnepnaphoz tartozó további programok is.

A rendezvényekkel kapcsolatos elvárt eredmények többé kevésbé teljesültek. A települések méretéhez és általában aktív lakosokon túl sikerült másokat is bevonni a programokba. Minden program az adott településen élők igényével összhangban zajlott, témája a közösségi felmérés alapján került kiválasztásra.

Molvány – Családi nap

A rendezvény legfőbb célja az elszármazottak visszacsalogatása és a családok kimozdítása, összehozása volt. A résztvevők megszólítása

személyes meghívókkal, plakátokkal, valamint közösségi oldalakon (Kisdobsza Község honlapja, Facebook) történt.

A programok minden korosztályt érintettek.

Délelőtti folyamán a családok, baráti körök főzőversenyen vettek részt. Az itt készült finomságok közül válogathattak a vendégek is. Az együtt főzés közösségépítő ereje itt is megmutatkozott. Nem csak helybeli, de a rendezvényre érkező vendégek is fakanalat fogtak.

Délután a lovaskocsikázás, karaoke, arcfestés, szabadtéri játékok, valamint pingpong-, akadály- és palacsintasütő versenyben vehettek részt a vendégek.

A szabadtéri műsor környékbeli amatőr fellépők, Roma hagyományőrző zenekar és a Basali Hagyományőrző Együttes előadásából állt.

Ezután a vendégek közös zenéléssel szórakoztatták egymást.

A nap élő zenés bállal zárult.

A településen munkálkodó központi mag kivette részét a munkából. A résztvevők könnyen feloldódtak, többnyire korosztályonként csoportosultak.

Összességében a Családi nap jól telt, az itt tapasztaltakat egy részvétei fórum keretében beszéljük majd át. Elmondható, hogy az elsődleges cél részben sikerült. Molványiak egy része részt vett a programon, megmozdult a falu.

Kisdobsza – Helytörténeti nap

Kisdobszán évek óta tart már település történetének felkutatása. Ebben Simonné dr. Pallós Piroska Phd rendkívül tevékenyen vesz részt. A település vezetőségének, központi magjának célja, hogy olyan programokat szervezzenek, melyek a gyökereket, a hovatartozás érzését erősítik, épül a közösség és az identitás, mert csak ennek van megtartó ereje.

A Helytörténeti nap is egy ilyen rendezvény volt. Rendkívül széles programkínálatában

mindenki megtalálhatta a számára érdekeset. Minden korosztályt érintettek a programok.

A rendezvény Szakos Sándorné, Csöpi néni, egykori nagy tiszteletben álló tanító munkájának állított emléket. Sokan tiszteletüket tették a volt diákok közül. Voltak, akik unokáikkal, családjukkal együtt jelentek meg, hogy lássák, honnan származnak felmenőik.

A helytörténeti kutatás eredményéről egy gravírozott emléktábla is készült, mely a már két éve létrehozott hangosfal harmadik részét képezi.

Az emléktábla avatása és Csöpi néni sírjának megkoszorúzása után kezdődtek el a programok a Művelődési házban.

Ebéd után Simonné dr. Pallós Piroska előadása hangzott el, majd személyes beszélgetésre invitálták a vendégeket, akik magukról, emlékeikről beszéltek és arról, hogy miért kerültek el Kisdobszáról. (A település vezetősége számára fontos kérdés, hogy mi az oka az esetleges elvándorlásnak, hogy miért telepednek le itt a fiatalok és kik azok, akik elmennek a településről. Burkoltan erre is keresték a választ.)

A nap folyamán interaktív kiállítást tekinthettek meg az érdeklődők az egykori iskola emlékeiből, fotókból, a településen egykor működő színpatszínkör képeiből.

A program szervezésénél fontos szerepet játszott, hogy a gyermekek el tudják foglalni magukat az udvaron, míg a szülők az előadást hallgatják. Ők a ma közkedvelt arcfestés és csillámtetoválás mellett hagyományos kézműves foglalkozásokon vehettek részt, mint pl. fafaragás, nemezels vagy éppen csuhévirág készítés, valamint állatbemutatót tekinthettek meg, majd lovagolhattak is.

A szabadtéri tevékenységek után kezdődött el a műsor, melyen egy német táncokat bemutató gyermekcsoport, valamint a Misina táncegyüttes lépett fel. Színvonalas műsoruk után a vendégeket is táncra perdítették a táncosok. A táncház rendkívül jó hangulatban telt. Rétes sütő versenyen kihirdették a győztest, aki értékes ajándékkal mehetett haza.

Összességében elmondható, hogy a nap nagy sikerrel zárult. A visszajelzések is ezt igazolják. A település megmozdult. Az előkészületekben is sok segítséget kaptak pl. a helyi asszonyok 120 tervezett főre nyújtották a rétest péntek délután.

Kétújfalu – Nemzetiségek napja

A program célja a településen élő magyar, sváb, roma nemzetiségű lakosok összehozása, egymás kultúrájának bemutatása volt. Szórolapokon, plakátokon és internetes oldalakon (Facebook és Kisdobsza honlapja) tájékozódhattak az érdeklődők a közelgő eseményről.

A programok délben kezdődtek. Kézműveskedéssel, játszósarokkal foglalták el a gyermekeket, akik nagy létszámban képviselték magukat. Jellemzően kisgyermekes családok voltak jelen az eseményen, ami egyértelműen megmutatja, hogy a felnőttek eléréséhez a legkönnyebb út gyermekén át vezet.

A műsor helyi fellépőkből állt: Sváb dalkör, Götz József (szaxofon, ének), Kétújfalui Beás Hagyományőrző Együttes

Nagy sikert aratott a gyermekek körében a táncház, melynek eredményeképpen a település polgármestere egy tánccsoport elindítását fontolgatja.

A program ideje alatt ingyenes büfésarok állt rendelkezésre.

Összességében elmondható, hogy a program sikeresen zárult. A megjelentek jól érezték magukat, a helyi közösségi mag kivette részét a munkából, különböző nemzetiségű lakosok képviselték magukat.

Bürös – Helytörténeti nap

Bürös Önkormányzata Helytörténeti napot rendezett a bürösi lakosok és az elszármazottak összegyűjtése céljából. Bürös, egy nagyon alacsony lélekszámú település, rendkívül nagy az elvándorlás, a fiatalság nem marad a helyben, nagyon kevés a gyermek. Ezért igyekeznek olyan programokat rendezni, ami erősíti az összetartást, a helyben maradt emberek összekapcsolódhatnak, beszélgethetnek, emellett a kulturális értékeket közvetít. A gyökerek megismerése fontos eleme ennek.

Polgármester asszony köszöntötte a megjelenteket. A megnyitó

beszéd után a nemrégiben alakult kisdobszai Csipkevirág néptánc csoport első fellépése következett, ami a csoport szempontjából is nagyon fontos esemény volt. Majd megnyitották a Könyvtárban kialakított fotókiállítást, ahol a helyiek régi fotóiból alakítottak ki. Ez a programelem nagyon sikeres volt. A terem pillanatok alatt megtelt, a paravánok előtt nagymamák, nagypapák keresgették magukat és lelkesen mutogatták unokáiknak, milyen volt az élet 40-50 évvel ezelőtt. Kik a felmenőik? Milyen ruhában jártak, mivel foglalkoztak? A kiállítás minden résztvevőre nagy hatással volt. Egy mai napig itt élő idősebb hölgy szavait hallottam kifelé menet az ajtón: „Újra gyermek voltam.” A kiállítás kialakításában néhány lelkes helyi lakos segédkezett.

Ezt követően következett egy helytörténeti előadás. dr. Hajas Endre évek óta gyűjtögette a térség fennmaradt régiségeit, kutatta a történetüket. Ebből kaptak egy rövid beszámolót e megjelentek. Azért volt rövid az előadás, mert a hangsúlyt a közös beszélgetésre kívánták fektetni, amit a jegyzőúr indított el azzal a kérdéssel, hogy *Miért jó Bűrösön élni? Mit adott számukra Bűrös?* Ezekkel a kérdésekkel viszonylag könnyen elindult a beszélgetés. Az idősebbek meséltek a gyermekkorukról, a nehézségekről és jó emlékekről egyaránt. Volt aki arról mesélt, miért költözött el innen, és milyen szívesen jön vissza újra és újra.

A beszélgetés második felében felmerült a kérdés, hogy Mit lehet tenni annak érdekében, hogy ne fogyjon el a falu? Megszólaltak a fiatalok is, elmondták gondolataikat a témakörre I kapcsolatban. Összességében a beszélgetés nagyon tanulságos volt. Minden oldalról megmutatkozott a téma nehézsége, összetettsége.

A programot egy közös ebéddel és további, személyesebb beszélgetésekkel zárták. Az elszármazott vendégek személyre szóló meghívókat kaptak. A helyiek személyesen, szórólapokkal, plakáton keresztül és a közösségi média felületein (Facebook, honlap) értesülhettek az eseményről.

Pettend – Hagyományőrző nap

Pettend településen nagyon nagy számban élnek romák, erős a közösségi életük. Fontosnak tartják hagyományaik megőrzését, kultúrájuk megélését, értékeik átadását a fiatalabbak számára. Pettend lakossága erős, összetartó közösségnek számít a konzorciumban, talán ez a település hátrányos helyzetéből és az országos szinten kisebbséghez tartozás érzéséből is fakad. Fontos számukra a roma

hagyományok ápolása, ezért is került megrendezésre a Hagyományőrző nap.

A program elsődleges célja a roma kultúra megismertetése, a cigány hagyományok bemutatása, nemzetiségi ételek kóstoltatása a nem roma lakosság bevonásával.

Természetesen a rendezvényre az egész település meghívót kapott, valamint plakátokon és a közösségi oldalakon (Facebook, honlap) keresztül tájékozódhattak az érdeklődők a közelgő eseményről.

A rendezvény 10 órakor kezdődött, a település polgármestere köszöntőjével.

A program közös főzéssel indult, ahol hagyományos roma ételeket készítettek a vendégek számára pl. Roma lecsó punyával (azaz cigány kenyérrel), cigánypörkölt. Az ételek készítésébe a gyerekeket is bevonták, hiszen a lányok általában korán háziasszonyokká válnak és tudniuk kell helyt állni a konyhában. Az ételkészítés autentikus módszereinek továbbadása mellett a közös főzésnek egyfajta közösségépítő hatása is van, hiszen beszélgetéseket generál.

A vendégek előtt nem volt ismeretlen ez a forgatókönyv, hiszen a település aktívan őrzi kultúráját és hagyományait, és szívesen osztja meg azt az érdeklődőkkel.

A közös ebéd következett. A romák zene iránti szeretete világszerte ismert, így a nap elhagyhatatlan részét képezte. Ebéd után szabad téri hagyományos, autentikus roma zene mellett modern nóták is felcsendültek. Fellépők közt helyi hagyományőrző zenekarok is megmutatták magukat. A gyermekek számára kézműves sarkot alakítottak ki, ahol kosarat fonhattak és kavicsot festhettek. A nap jó hangulatban zajlott, pozitív visszajelzésekkel. A program sikerességének és tanulságainak kiértékelését a későbbiekben megbeszéljük a település vezetőivel és a közösség aktív tagjaival.

Nemeske – Gasztronómiai fesztivál

Nemeske Önkormányzata Gasztronómiai fesztivált rendezett, melyre hívtak minden helyi lakost és a környező települések is kaptak meghívót. Mivel minden rendezvényen fontos eleme a közös főzés és étkezés, e köré szervezték a programot is. Versenyt hirdettek a rendezvény előtt két héttel, ahová baráti társaságok, családok jelentkezését várták.

Megkötés nélkül bármilyen étellel lehetett nevezni, csupán az volt a kérés, hogy valamennyire térjenek el a hagyományosan megszokottól. A

jelentkezők leadták hozzávalók iránti igényeiket, melyet a fesztivál reggelén osztottak ki a szervezők. Voltak hagyományos ételek és

más nemzetek ízeinek újragondolása is (pl. csülökpörkölt kukoricamálával vagy bolognai spagetti bográcsban készítve).

A szervezők igyekeztek olyan egyéb programot beiktatni, ami lefoglalta a kisebb gyerekeket, míg szüleik, nagyszüleik a főzéssel voltak elfoglalva, egy helyi lovas gazda kocsikáztatta őket a település utcáján. Örömmel láttuk, hogy a nagyobb gyerekek is bekapcsolódtak az ételek készítésébe. Délben mindenki kedve szerint kóstolhatott bármiből, miután a zsűri felállította az ételek sorrendjét és nyertest hirdetett.

Délután amatőr előadók mutatkoztak be műsorukkal. Nagydobszai dalkör rendszeres vendége a környék rendezvényeinek, ez alkalommal a Gasztronómiai fesztiválra hoztak egy csokor népdalt. Műsoruk végén a közösggel együtt is énekeltek. Másik fellépő Fejes Máté, merenyei fiú volt, aki tehetségét gyakran megmutatja a hasonló rendezvényeken, közkedvelt fellépőnek számít a térségben. Ő retro dalokkal érkezett.

Plakátokon és a közösségi oldalakon (Facebook és Kisdobsza honlapja, település oldala) tájékozódhattak az érdeklődők a közelgő eseményről, valamint személyesen is felkeresték Nemeske lakóit, hogy bíztassák őket a versenyen való részvételre.

Nap végén a résztvevők pozitív visszajelzései alapján a szervezők sikeresnek könyvelték el a programot. Egyetértettek abban, hogy egy ilyen megmozdulás jótékony hatással van a helyi közösségre. Legközelebb igyekeznek több embert megmozdítani és érdekesebb elemekkel bővíteni a hasonló rendezvényeket.

Merenye – Nemzetiségek találkozója

Baranya megye kisebb falvaiba az utóbbi években rendkívül megnövekedett a külföldről (Hollandia, Belgium, Ausztria stb.) érkező családok, akik házat vásárolva vagy letelepednek a községben, vagy nyaralás céljából használják. A házakat szinte minden esetben szépen felújítják, a telket rendbe teszik, ami természetesen javítja a településképet. Mindemellett viszont a tapasztalat azt mutatja, hogy kevésbé szeretnék a helyi társadalom tagjai lenni, nem feltétlenül nyitottak a magyar lakosság iránt (tisztelet a kivételnek). Nyilván ennek legalapvetőbb oka a nyelvismeret hiánya. Merenye Önkormányzata Nemzetiségek találkozóját éppen azzal a céllal rendezte meg, hogy a településen élő más-más anyanyelvű lakosokat, azok kultúráját, ételeit közelebről megismertesse egymással. Sajnos sok esetben zárkózottság tapasztalható a részükről, úgy tűnik, mintha nem mindig nyitnának az amúgy

barátságos magyar lakosság felé. A szervezők törekvése e távolság leküzdésére irányult. Már a szervezéskor látszott, hogy nem lesz könnyű dolguk, a megszólított külföldi lakosok nem feltétlenül osztoztak a lelkesedésükben, így néhány kezdeményezést, mint pl. a nemzetiségi ételek készítése, kultúrájuk képekben való bemutatása, újra kellett gondolniuk, helyette más programot iktatniuk. Bár a főzőversenyt megtartották, azon csak magyar érdeklődők vettek részt, így nem teljesült az eredeti elképzelés. A verseny viszont komoly díjazással zárult. A nap folyamán többek között a településen régóta működő futballtevékenység is bemutatásra került barátságos labdarúgó mérkőzések alkalmával. Az egykor aktívan működő csapat „öregfiúi” is pályára álltak.

Délután kezdődtek a fellépések, műsorok. A kisdobszai Csipkevirág néptánc csoport is meghívást kapott, hogy megmutassák, mit tanultak. Ezek a fellépések jótékony hatással bírnak a gyerekekre nézve is, hiszen erősíti a tudatot bennük, hogy jó dolgot csinálnak, amivel mások számára is tudnak örömet okozni. Felcsíki táncokat és népi játékokat mutattak be. A magyar kultúra egy szegmenséből a Pécsi Színház művészei adtak ízelítőt, akik operett dalokat énekeltek.

A programok ideje alatt légvár és kézműves tevékenységek várták a gyerekeket, lehetőséget adva a felnőtteknek, hogy kikapcsolódjanak, beszélgessenek nyugodtan. Végezetül az esemény tűzijátékkal zárult.

Plakátokon, szórólapokon és közösségi oldalakon (Facebook és Kisdobsza honlapja) tájékozódhattak az érdeklődők a közelgő eseményről.

A résztvevők visszajelzése nagyon pozitív volt. Örültek annak, hogy a hétköznapi munkuskerekéből kicsit kilépve alkalmuk nyílt a szórakozásra és a találkozásokra. A szervezők számára nem minden volt pozitív. Nehezményezték a beszámoló elején leírtakat, miszerint nem igazán sikerült a külföldi vendégek megszólítása, de pozitív megtapasztalás volt számukra, hogy ezen a problémán képesek voltak túl lendülni és megoldást találni rájuk.

Kétújfalu – Település egyesülésének ünnepe

Az 1900-as évek első felében az akkori Németújfalu és Magyarújfalu egyesítésével jött létre Kétújfalu. Németújfalut egykor német ajkúak lakták, akiket Szulok községből telepítettek át az 1800-as években. Az egyesítés emlékére rendezték meg a Település egyesülésének ünnepét, melynek célja a település történetének bemutatása, megismertetése a ma ott élő fiatalokkal.

A rendezvényen képviseltették magukat azok a roma, sváb és magyar közösségek, akik ma is aktívan jelen vannak a településen és ápolják hagyományait.

Igazán színes és tartalmas programokkal várták a lakosokat. Délelőtt különböző foglalkozások, interaktív játékok és lovagi torna várta a gyerekeket a Művelődési ház udvarán. Ebédre hagyományos sváb és magyar ételek közül válogathattak a vendégek, melyet a nemzetiségi közösségek készítettek el. A település polgármestere ebéd előtt köszöntötte a vendégeket. Ebéd után pedig kulturális műsorok, fellépők szórakoztatták a vendégeket. Fellépett a Szigetvári néptánckör, a Szuloki sváb tánccsoport, valamint helyi amatőr előadók, színjátszókör is megmutatta magát, valamint egy rövid előadást is meghallgathattak a falu történetéből és kiállítást szerveztek dr. Hajas Endre egykori jegyző gyűjteményéből.

A nap folyamán a településen fontos szerepet betöltő Sportegyesület barátságos mérkőzéseket szervezett a futballpályán, megmozgatva a lakosságot. Különleges alkalom volt, hogy pályára hívták az anyákat lányaik ellen, az apákat fiak ellen, valamint vegyes házaspárokkal is lehetett játszani.

A helyi roma autentikus zenekar délután táncbálat tartott a mozogni vágyó vendégeknek. Az estet bállal és tűzijátékkal zárták.

A rendezvény után a szervezők átbeszélték a tapasztaltakat és a további lépéseket annak érdekében, hogyan tudnák még inkább bevonni a lakosságot a település közösségi folyamataiba. A település méretéből kifolyólag Kétújfaluban nagyobb az a létszám ami, ami a tenni akarók körét alkotja. Az ő aktív közreműködésükkel sikerült méltó módon megemlékezni a település múltjáról. Továbbiakban céljuk, hogy megalakítsák a Helyi Értéktár Bizottságot, ami reményeik szerint elősegíti a faluhoz való kötődést és növeli az érdeklődést a fiatalokban.

Tótszentgyörgy – Mozgassuk meg Tótszentgyörgyöt!

A mozgáshiány az elhízásnál is veszélyesebb. Egy brit tanulmány szerint kétszer annyi ember hal meg a mozgáshiány miatt, mint elhízás következtében. Bár a mozgáshiány és az elhízás általában együtt jár, a vékony testalkatúak számára is nagy kockázatot jelent a megnövekedett ülő munka és az elkényelmesedett életmód.

Tótszentgyörgy Önkormányzata szeretne volna felhívni ennek veszélyeire a figyelmet, ezért olyan programot rendezett, ahol a

főszerep a mozgásé volt. A Polgármester úr röviden beszámolt a település egykor aktív futball történetéről, majd így nyitotta meg a programot

A nap futballmérkőzéssel indult. Tótszentgyörgyön pár tíz évvel ezelőtt aktív focicsapat működött, akik megyei szintű mérkőzéseken vettek részt. A foci iránti szeretet ma is megmaradt. Fűves pályával rendelkeznek, gyakori, hogy az „öregfiúk” pályára lépnek egy-egy barátságos meccs alkalmával.

A Mozgassuk meg Tótszentgyörgyöt rendezvénynek is fő programja a futball volt. Már a rendezvényt megelőző napokban megkezdtek a csapattagok toborzását. Különböző összeállításokban, nem, kor és aktivitás figyelembevételével állították össze csapataikat. Anyák lányaik, apák fiaik, egyik család a másik ellen álltak pályára. Ebben a felállásban garantált volt a jókedv. Természetesen szó sem volt versengésről, sokkal inkább a viccé és a jókedvvé volt a főszerep. A futball mérkőzések mellett lehetőség volt ügyességi labdavezetésben, dekázásban is megmérettetni magukat, ebben inkább a gyerekek és a fiatalok voltak eredményesek.

Ebédidőre megfelelőképpen elfáradta a társaság, a program a Művelődési ház udvarán folytatódott tovább. Gyermekek számára csoportos és egyéni akadályversenyt alakítottak ki ahol koordinációs és egyensúly feladatok mellett labdával is kellett ügyeskedni. A település északi végén, ahol megszűnik az autós közlekedés található egy jó minőségű földes út, itt a futóversenyre és bicikliversenyre lehetett nevezni. Amellett, hogy minden résztvevő kapott apróságot, a nyerteseket is díjazták.

Délután következett a lángos sütés, ami bár nem a legegészségesebb étel, bőven pótolta az elhasznált energiát. A helyi asszonyok gyerekeket bevonva készítették el a finomságot.

A nap második felében már inkább a szórakozásé volt a főszerep. Énekes fellépő és egy rövid amatőr színdarab színesítette a rendezvényt, hiszen az idősebbek nem igazán tudtak részt venni a sporttevékenységeken, számukra a műsor jelentette a szórakozást. A napot szabadtéri bállal zárták

Tapasztalatunk szerint a csoportos versenyek közelebb hozták egymáshoz a résztvevőket, elősegítette a csapatmunkát az egymásra figyelést, mindemellett a mozgás pedig hatalmas örömet adott mindenkinek.

A rendezvény pozitív visszajelzéseket kapott, persze a szervezők nem voltak elégedettek a létszámmal illetően, de mivel egy rendhagyó, nem megszokott program volt, a település méretéhez

viszonyítva nem jelent rossz arányt a többi rendezvényhez képest. Elszántak abban, hogy folytassák és újra, kibővítve megszervezzék a sport napot. Mindenképpen eredménynek mondható, hogy felmerült az asszonyok körében egy közös torna csoport létrehozása, ahol egymást erősítve aerobik alkalmakat tartanának a Művelődési házban.

Kisdobsza – Nosztalgia est

A bál megrendezésének azért volt jelentősége, mert az 1991-es dél szláv háborút megelőzően Kórógy településsel gyakran tartottak bált, ahol színdarabbal és a néptáncal szórakoztatták egymást (pl. szüreti bál, nőnap alkalmával). A háborút követően a helyben és környéken letelepült családok tovább folytatták ezt a hagyományt. Ennek azonban végeszakadt. A Nosztalgia est megrendezésének célja az volt, hogy az akkori hangulatot és összetartást újra felelevenítsék. Sajnos színjátszókör jelenleg nincs, bár tervezik az újjászervezését, a néptánc csoportunk pedig az időpont megválasztás miatt nem tudott fellépni, így a vacsorával egybekötött bál, valamint egy kis ki-mit-tud volt a program. Mivel ez egy családi est volt, igyekeztek úgy kialakítani a helyiséget, hogy a gyermekek is el tudják foglalni magukat.

Játszószőnyeg és külön terem állt a rendelkezésükre.

A részvételt regisztrációhoz kötötték, mivel a terem befogadóképessége korlátozott és decemberben más lehetőség nem adódik ennek bővítésére. A vendégek között szerepeltek holland és belga családok is, akik számára jó alkalom volt arra, hogy jobban megismerkedjenek a lakosokkal. Valamint Kisdobszáról elszármazottak és Kórógyról származó, de már Magyarországon élő családok is részt vettek az eseményen.

Az estről pozitív visszajelzéseket kaptak a szervezők és szeretnék rendszeresebbé a jövőben.

Családi est – Pettend

Az alkalom célja a helybéli családok találkozása, a tél után való kimozdítása. Pettend lakosságát nagyrészt fiatal roma családok alkotják, ahol nem ritka a 4,5,6 gyermek, de az idősebb korosztály is megtalálható. Aktív közösségi életet élő és hagyományait őrző település. A Családi est célja most nem a hagyományőrzés volt, csupán szerettek volna egy meghitt estét eltölteni egymással, szórakozni, beszélgetni, elbúcsúztatni a telet. A program 17:00 órakor kezdődött. A rendezvény előtti héten minden lakos számára –gyermektől az idős korig- kiosztottak egy-egy tombolaszelvényt, amit a Családi esten, vacsora után kisorsoltak. Ezzel próbálták megmozgatni azokat a családokat, akik jellemzően nem szoktak részt venni a falu közösségi életében. Kisebb-nagyobb ajándéktárgyakat, csokoládét lehetett nyerni velük. Ez a kezdeményezés sikeresnek bizonyult, mert valóban jöttek olyanok,

akik általában nem szoktak. Az este a Polgármester úr nyitotta meg. A programot megelőző héten meghirdettek egy pogácsa sütő versenyt is, amire bárki benevezhetett. Minden család szórólapon értesülhetett a versenyről, nevezni pedig a vacsorára behozott pogácsákkal lehetett. 6 asszony készült, 8 féle pogácsával. Volt köztük hagyományos zsíros pogácsa, cigány pogácsa és különleges fűszeres rúd is. A zsűrizést a gyerekek végezték, hiszen ők tudtak a legelfogulatlanul dönteni arról, melyik a legfinomabb? Az első helyezett értékesebb ajándékot kapott (konyhai robotgép), a többiek számára apróbb csomagokkal köszönték meg a részvételt és a fáradozást. Tapasztalat szerint az ilyen típusú megmozdulásokon mindig szívesen vesznek részt az asszonyok, a nyereményekkel pedig növelhető az aktivitás. A hozott pogácsákat végül megkóstolhatta bárki, akinek jutott. A vacsora 19:00-kor kezdődött. Cigány szeletet szolgáltak fel főtt burgonyával, valamint egy szelet dobostortát desszertként.

A zenét egy helyi szintetizátoros fiatalember szolgáltatta, aki gyakori fellépője a falu rendezvényeinek. A kis termet gyermekszobának rendezték be, ahol lehetőség volt a kézműveskedésre, társasjátékozásra, rajzolásra, valamint arcfestést és csillámtetoválást is lehetett kérni. Az egyik sarokban szőnyeget terítettek le, párnákkal és puha játékokkal alakították ki a babasarkot. Ez nagyon jól jött azoknak az anyukáknak, akik a hangos zene elől szerettek volna elvonulni kisbabájukkal. Az este folyamán az anyukák önszervező módon beosztották magukat egymás közt, így míg egy-vagy két anyuka a babákra vigyázott, addig a többiek kicsit kimehettek szórakozni, beszélgetni, részt venni a programokon. A foglalkozásokat, arcfestést és csillámtetoválást a programszervező által biztosított munkatárs tartotta. Bár a rendezvény nem nőnap alkalmából került megrendezésre (hanem, mert a projektben kötelezően három havonta kellett rendezvényeket tartanunk és Pettend vállalta a márciust), a testület férfi tagjai köszöntötték a megjelent nőket és lányokat egy szál virággal. Az est további része zenés mulatsággal telt. A rendezvényről mindenki pozitívan nyilvánult meg. Sikeresnek mondható a részvevők számát tekintve is.

Sport nap – Merenye

A program célja, hogy a vírushelyzetben bezárkózó, félelemmel teli elmúlt hónapok után újra kimozduljon a település lakossága, és közösségben legyenek. A mozgás fontos eleme volt a napnak, hiszen a sport a testi-lelki egészséget alapvetően támogat.

A mozgásszegény hónapok után a szervezők fontosnak tartották, hogy aktív, vidám napot töltsenek el együtt a település lakói.

Polgármester úr röviden köszöntötte a megjelenteket. A gyerekek számára egész nap külön foglalkozásokkal készültek, hogy a felnőtteknek, szülőknek lehetőségük legyen arra, hogy szabadon részt vehessenek a programokon. Akadálypályára és kötélhúzásra korosztályonként lehetett benevezni a gyerekeket. A focipálya szélén aktív mozgásra nyílt lehetőség számukra. Futóverseny és kincskeresés színezte a programot, de nem maradhatott el a népszerű arcfestés, és ugrálóvár sem.

A délelőtti folyamán fogathajtó versenyre neveztek a környékbeli és helyi lótartók. Helyszíne a focipálya volt. Különleges, nem mindennapi látványosság volt, így nem csak a helyiek voltak jelen, hanem messzebből is érkeztek érdeklődők. A gyerekek számára a lósimogatás nyújtott örömet.

Ebéd után futóversenyt szerveztek (nem csak gyerekeknek). Korosztály szerint lehetett nevezni, a célja a mozgás mellett a közös nevetés, hiszen a lakosok nem túl aktívak ebben a sportban. Természetesen a győztesek apró ajándékokat kaptak.

Délután futballmeccsen csaphattak össze a fiúk és apák, lányok és anyák, valamint gyermek csapatok. Együtt szurkoltak a családtagok a pálya szélén egymásnak.

Burgonya fesztivál – Molvány

A program célja, hogy a közmunka programban megtermelt burgonyát oly módon használják fel, hogy mindeközben a település lakói az amúgy ritka közösségi élet részesei legyenek. Molványban is, mint minden környékbeli településen a közmunkaprogramban dolgozók zöldségtermesztéssel is foglalkoznak. Számos egészséges (minimálisan vegyszerezett, vagy egyáltalán nem) zöldséget termesztenek a burgonyától a sárgarépán át a fűszerpaprikáig. Van kereslet a megtermelt finomságokra, hiszen napi szinten friss és egészséges, szinte „háztáji” zöldséghez juthatnak hozzá a helyi és környékbeli lakók, illetve a közösen fenntartott nagydobszai óvoda és az általános iskola közkonyhája is használja a települések által megtermelt alapanyagokat. Egyszóval a közmunkaprogram aktív közösségi életet eredményezett. Hiszen a dolgozók napi szinten 6-8 órát dolgoznak a fóliasátorban vagy a veteményesben, munka közben pedig jókat beszélgethetnek egymással. Közös érdeküké vált, hogy jó munkát végezzenek, hiszen látják az eredményét: az ő kezük munkáját vásárolják meg. Ez a program is hozzájárult ahhoz, hogy szorosabb kapcsolódások, közös tenni akarás alakuljon ki a községben.

Burgonya fesztivált akartak tartani, ahol a megtermelt burgonyák (és egyéb alapanyagokat) alkotják a napi menüt. A rendezvény célja az volt, hogy minél több helyi (és környékbeli) lakos bevonásra kerüljön, részt vegyen a programon. A településen van egy aktív mag, akik az önkormányzati dolgozók és az Asszony kórus alkot, de mindenképpen szeretnék, ha a fiatalok is bekapcsolódnának és megtalálnák helyüket a közösségben. Fontosnak tartják, hogy a gyerekeknek átadják a főzésben és a házvezetésben azt a tudást, amit már csak az idősebbek birtokolnak. A kis települések egy-egy rendezvény alkalmával szívesen hívnak „sztár vendéget”, hogy szórakozhassanak kicsit. Molványra viszont ez nem jellemző. Rendezvényeiken általában helyi vagy környékbeli amatőr zenekarok, énekesek, kórusok lépnek fel, hogy népszerűsítsék őket.

A rendezvényt a Polgármester úr nyitotta meg. A köszöntő után pedig megkezdődött a főzőverseny. Kis csapatok alakultak a program előtt pár nappal, családok, baráti társaságok fogtak fakanalat. A feladat az volt, hogy bármilyen burgonyás ételt főzzenek, amihez az alapanyagok listáját le kellett adni a program előtti napig az önkormányzatnál. A főzőversenyen természetesen a gyerekek is megjelentek, a gyakorolhatták a krumplipucolást és tanulhattak az idősebbektől. Természetesen közben gyerekprogramok is voltak, mint például csillámtetoválás, kézműves asztal és interaktív meseprogram, hol az előadó a gyermekek bevonásával mesélt el egy Benedek Elek történetet.

A programok és a közös ebéd a Polgármesteri Hivatal udvarán felállított sátrokban és sörpadokon zajlottak. Mindenki kóstolhatott mindenből. Étkezéskor kapott egy tombola jegyet. A főző csoportoknak volt egy-egy kihelyezett doboza, amibe a jegyeket dobhatták szavazás céljából. A legtöbb szelvényt kapó csapat lett a győztes, név szerint az Asszony kórus csapata, akik pincepörköltet készítettek krumplis lángossal.

Délután már a szórakozásé volt a főszerep. Környékbeli fellépők váltották egymást, majd bállal zárult a nap. A bál hajnalig tartott a Kultúrházban.

Egészségnap – Nemeske

Egy jól szervezett, családi egészségmegőrzésről szóló nap egyszerre szórakoztató, figyelemfelhívó és ismeretterjesztő is egyben. A településen nagy számban élnek közép- és időskorúak, számukra ez a téma a legfontosabbak közé tartozik, megmozgatja őket, hajlandóak eljönni, ha az egészségükről van szó.

A háziorvosi és védőnői ellátás alapesetben meghatározott időpontokban elérhető helyben, más időben Nagydobszára kell utazni az ellátásért. Sajnos a vírushelyzet alatt ez is teljesen megszűnt, az orvosi ellátást abban az időszakban csak Nagydobszán és Szigetváron lehetett igény bevenni. Ezért egy ilyen alkalom lehetőséget biztosít az itt élők számára, hogy találkozzanak és beszélgessenek egészségügyi szakemberekkel. Tanácsot kérhettek és szűrővizsgálatokon vehettek részt. De nem csak az idős korosztály számára volt hasznos a nap. A rendezvény célja volt, hogy bővítsék a gyerekek és szülők egészséges életmóddal kapcsolatos ismereteit, hasznos és otthon is könnyen alkalmazható tippekkel lássák el a lakosságot. Szó esett az egészséges és egészségtelen táplálkozásról, a rossz berögzött szokásokról, a mozgás nélküli élet káros következményeiről. Volt jogabemutató és tánc is. Mindemellett, gyermekműsorral és egészséges ételek készítésével és családi vetélkedővel színesítették a napot. A jó idő lehetővé tette a szabadtéri mozgásos feladatokat. A program sikeresnek bizonyult, minden korosztály megtalálta a számára érdekes elemeket.

Hagyományőrző nap – Tótszentgyörgy

Polgármester úr köszöntőjével indult a program, melyben kifejtette, a hagyományoknak és a közösség összetartozásának milyen fontos szerepe van egy település életében.

A beszéd után megkoszorúzták a Polgármesteri Hivatal épületén elhelyezett emléktáblát. Somogyvári Jánosné, Ilonka tanító néni az 1960-as évek szeretett pedagógusaként meghatározó alakja volt a településnek. Ezt követően megnyitották a helyi amatőr festő kiállítását, aki a közösség aktív tagjaként szívesen mesélt munkásságáról az érdeklődőknek. A művész több, különleges munkáját mutatta meg a látogatóknak. 20-30 évvel ezelőtt nagy hagyománya volt a futballnak Tótszentgyörgyön. Gyakran rendeztek mérkőzéseket, mivel a falu jó minőségű pályával rendelkezett. A labdarúgás később ugyan megszűnt, ez alkalomból viszont újra csukát húztak az egykori játékosok és a település fiataljai, hogy egy barátságos meccs alkalmával ezzel is megmozgassák a közösséget. A helyi gyermekeket több programmal várták a szervezők. A kézműves asztalnál rajzolhattak, színezhettek a kicsik. A gyerkőcök mellé olykor szülők, kísérők is letelepedtek alkotni.

A kézműveskedés mellett lehetőség nyílt még kinti játékokra is. Kültéri sporteszközöket, nagymozgásos játékokat, labdákat használtak a kisebbek, nagyobbak.

A gyermekek számára mégis a légvár jelentette a nap szenzációját.

A programok a helyi lakosság igénye alapján került összeállításra.

A napot pedig tűzijáték zárta.

Családi nap – Bürüs

Elsősorban a helyi családokat várták erre az alkalomra, de elszármazottak megjelenésére is számítottak.

A nyári melegben tartott rendezvényen sokféle programon vehettek részt az érdeklődők. A nap az alpolgármester úr megnyitó beszédével indult. Ezután a főzőverseny egész délelőtt lefoglalta az arra nevezőket. Miközben finomabbnál finomabb ételek készültek (pörkölt, paprikáskrumpli, húsos káposzta), a gyermekeket lufihajtogató szórakoztatta. A kültéri fajtákat együtt próbálhatták ki szülők, gyerekek. Mivel több játék alkalmat adott, hogy párban, vagy csoportosan vegyenek részt rajtuk, ez pedig hozzájárult a családon belüli kapcsolatok erősítéséhez, a közösség építéséhez. A „Szkander asztalon” például összemérhette erejét apa-fia, mindezt nagyon jó hangulatban.

Ebéd után inkább a szórakozásé volt a főszerep. A színpadon egymást váltották a fellépők mindenki örömére. A műsort tombolasorsolás zárta. Bár Bürüs a legkisebb település a konzorciumi tagok közül, mégis elmondható, hogy méretéhez viszonyítva itt volt a legnagyobb a részvétel. Körülbelül a lakosság felét sikerült megmozdítani, ami rendkívüli eredménynek számít.

Hagyományőrző nap – Kisdobsza

Kisdobsza számára mindig fontos szerepet töltött be a kultúra. A szórakozás mellett értékes programok várták a résztvevőket. A rendezvényt református istentisztelet nyitotta. Ezután következett a nap fő programeleme, a frissen megjelent „Kisdobszának nagy a híre manapság” c. helytörténeti könyv bemutatója. Szerzők Simonné dr. Pallós Pirosa és Récsei Balázs. Az évek óta tartó kutatás eredményét most kezébe foghatta a közönség, melyre igen nagy érdeklődés mutatkozott. A könyvet két féle kiadásban lehetett megvásárolni, támogatva ezzel Kisdobszáért Közösségépítő és Faluszépítő Egyesületet. Egy egyszerűbb puhakötet és keménytáblás díszkötet készült belőle. A könyvbemutató a volt iskola frissen felújított épületében került megrendezésre, nem véletlenül. Hiszen a látogatók többsége számára nosztalgikus élmény volt az épületben körülnézni.

Az ebédet a Művelődési ház udvarán felállított sátrak alatt lehetett elfogyasztani. Mint minden ilyen típusú rendezvényen, fontosnak tartottuk azt, hogy mind a felnőttek, mind a gyermekek találjanak maguknak tetsző elfoglaltságot. Kézműves asztalokon a hagyományos kosráfonás és nemezelen kívül karkötő csomózás, arcfestés és légvár várta a gyermekeket (olykor felnőtteket is), hogy eközben a szülők nyugodtan tudjanak beszélgetni.

Délután a műsoré volt a főszerep. Elengedhetetlen része minden ilyen rendezvénynek a helyi Csipkevirág néptáncsoport bemutatója. Nagyszerű volt látni, hogy a 2019-ben TOP pályázat segítségével alakult táncsoport továbbra is fennmaradt, működik és fantasztikus fejlődést mutat. Ez a projekt egyik legnagyobb hozadéka számunkra. Gyermekek és szülők egyaránt büszkék a csoportra, akiket egyre gyakrabban kérnek fel fellépésre a környéken. (pl. Zrínyi napok, Szigetvár). A csoport mellett kapcsolatápolás céljából meghívtuk az újonnan alakuló nagydobszai ovis csoportot, mutassák meg magukat a közönségnek. Ez volt az első fellépésük. Vendégül láttuk a Kórógyi vegyes kart, akikkel való kapcsolat régi időkre (még a dél-szláv háború idejére) vezethető vissza. Sarkadi Kiss János, színművész adta elő a Brémai muzikusok c. előadását tekinthették meg, melyben nagy szerepet kaptak maguk a gyerekek is. A megszokott módon sütőversenyt is szerveztük az asszonyoknak. Bármilyen kelt tésztával lehetett nevezni, a zsűri számozás alapján szavazhatott. Természetesen a díjazottak mellett minden résztvevő kapott ajándékot. Az ezt követő kültéri mulatozás pedig késő estig eltartott. A visszajelzések alapján megállapítható, hogy ismét sikeres rendezvényen vagyunk túl. Az újra és újra visszajáró elszármazottak pedig jó szívvel gondolnak vissza településükre.

5.2.2. TAPASZTALATOK

Településeken, első sorban forráshiány miatt egyre kevesebb a rendezvény pedig az apró falvakban a közösség építés ezen formája, a hagyományőrző rendezvényekhez hasonlóan, további lehetőségeket adhatna az identitás erősítésére, az itt élők életminőségének emelésére.

A rendezvények megszervezése és lebonyolítása számos, a jövőben megszervezésre kerülő közösségi eseményre nézve fontos információkkal, és jól hasznosítható tapasztalatokkal szolgált.

Általánosságban elmondható, hogy a közösségi élet fenntartása érdekében, főként gyermek és felnőtt programok összekapcsolásával zajlottak. A rendezvényeken a települések nagy része részt vett, a szomszédos (konzorciumi településekről) csak néhányan érkeztek.

A programok megvalósítása során a szórakozáson és mulatozáson volt a hangsúly, hiszen ez az a program, ami nagyobb arányban aktivizálja a lakosságot.

A szervezők igyekeztek olyan jellegű programokat szervezni, ami minden korosztály számára tartalmaz vonzó elemeket. A rendezvénynek jó visszhangja volt a rendezvény helyszínéül szolgáló településen élők körében szintúgy, mint a szomszédos településről érkezők körében.

Az ünnepi rítushoz kötődő cselekvés leképezi a társadalmi viszonyokat, kodifikálja az összetartozást. Az ünnepre szóló meghívó a közösségbe szól, a rítus elutasítása a közösség elutasítása, egyedül nem lehet ünnepelni.

A módszertani útmutató alapján elvárt eredmények teljesen vagy részben teljesültek.

Kialakult a kezdeményezők köre, az úgynevezett „kemény mag” lettek az első önkéntesek.

Láthatóvá válnak a közös érdeklődési körök. Az emberekben érzékelhető módon megfigyelhető volt az „egymást jobban megismerni” igénye.

Ha a hasonló programok rendszeressé válnak, várhatóan több aktivitás is történik. Ha a résztvevők jól érzik magukat, a rendezvénynek híre megy, ezáltal bővül a résztvevők, majd az önkéntesek köre is. Végezetül kialakulnak az adott közösség rendszeres találkozási alkalmi, és elkészül a programnaptár.

A részvételi hajlandóságot pozitív irányba befolyásolja az, ha a helyi gyermekek is aktív résztvevői (szereplői) a programoknak. Egyrészt a szülők, nagyszülők szívesebben kicsalogathatóak, másrészt hosszútávon, mint felnövekvő nemzedékben – már most kialakíthatóak bennük a közösségi lét, a helyi identitás alapjai.

A közös étkezés is fontos eleme a rendezvényeknek, jó helyszín a kötetlen beszélgetésre, mely lehetővé teszi a célterület településéről érkezőknek, hogy jobban megismerjék egymást, és közösségeiket, új kapcsolódások jöhetnek létre, vagy régi kapcsolatok mélyüljenek.

A résztvevők megszólítása/összehívása a szervező településen és a konzorciumi településeken egyaránt a tradicionális, helyben szokásos módon és eszközökkel történt, minden családhoz eljuttatott meghívókkal, hirdetőtáblára kihelyezett plakátokkal.

A hagyományos/tradicionális módszer eredményesnek bizonyult, de a jövőben érdemes szélesíteni a palettát pl. közösségi oldalon

való megjelentetés. Főleg a konzorciumot alkotó települések érdeklődő lakosságának tájékoztatására.

A rendezvényen kapott információk azt igazolták, hogy a közösségi interjúk, közösségi beszélgetések, közösségi felmérés eredményei, konklúziói megalapozottak.

A projektben megfogalmazott eredmények, várható kimenet eléréséhez időre, rendszerességre, több szervezett programra van szükség. A település ünnepeihez, kiemelkedő alkalmaihoz kapcsolódó rendezvények, események hosszútávon erősítik a település vagy egy szűkebb csoport összetartozását, a közösségi és helyi identitást.

5.3. LAKOSSÁGI RÉSZVÉTELI FÓRUMOK

A Projekt Megalapozó Dokumentumának 2.5.3. d. pontja szerint: *„A Helyi Cselekvési terv elkészültét követően összesen 9 db részvételi fórumot tartunk; az első évben négy, a második és harmadik évben kettő, a negyedik évben egy alkalommal.*

A részvételi fórumok keretében a közösségfejlesztési folyamat eredményeit értékelik a résztvevők, az érzékelt hatásokat elemzik és a Helyi Cselekvési Tervet aktualizálják, közösségi bizottságok keretén belül. Ezek demokratikus elven működő önszerveződő csoportok, melyek célja a helyi esélyegyenlőségi programok, közművelődési rendeletek, és egyéb stratégiai dokumentumok áttekintése. A fórumokat a szakmai vezető moderálja, aki a hat település mindegyikére kiutazik és a döntési folyamatot támogatja. Eredményképpen a közösség tagjai felelősséget vállalnak a közösséget érintő ügyekért, érdekeiket érvényre juttathatják.”

Közösségfejlesztés módszertani útmutatója alapján, a részvételi fórum: *„egy konkrét célra szerveződött, a közösség tagjainak részvételével megvalósuló olyan nyilvános találkozók, melyeken a helyi közösséget foglalkoztató kérdéseket, problémákat járják körbe, abból a célból, hogy közösségi válaszok szülessenek az adott problémára. Lehet kiscsoportos, strukturált beszélgetés, melynek célja a közös gondolkodás (pl. párbeszédkörök, szomszédsági tanácsok, kerekasztal beszélgetések), vagy a tágabb közösséget megszólító találkozó is (pl. lakossági fórumok), melyek célja az információk bevitele a közösségbe, vagy új cselekvő tagok bevonása, vagy egy civil szervezet, esetleg szociális szövetkezet létrehozása.”*

A tevékenység célja:

- *a helyi társadalmat érintő kérdések megvitatása,*
- *a döntésekben való részvétel lehetőségének biztosítása*
- *lakosság részvételével történő problémafeltárás,*
- *elemzés és tervezés folyamatában az állampolgári attitűd fejlesztése, hogy a tagok átéljék: ez az én településem, közöm van hozzá, hatással lehetek, alakíthatom a körülöttem levő világot*

A TOP-5.3.1-16 felhívás 3.4.1.1. pontja szerint a helyi cselekvési terv elkészültét követően kötelező részvételi fórumok működtetése. Az első évben legalább négy, a továbbiakban évente legalább két alkalommal. A részvételi fórumok az előírtak alapján kellő számban megvalósultak, viszont figyelembevéve a Covid 19 miatti rendezvényszervezési jogszabályi korlátozásokat nem mindig az előírt időtartamban kerültek megrendezésre.

A projekt keretében megtartott részvételi fórumok bizonyították, hogy a Helyi Cselekvési Tervben meghatározott megvalósítandó tevékenységek, a helyzetelemzésben feltárt problémák megoldását szolgálják.

A fórumon résztvevő, elkötelezett és aktív lakosság, biztosítéka a részvételi demokrácia erősítésének, a csoportos érdekek megjelenésének a helyi közösségben, a kooperációs hajlandóság erősítésének, az elkötelezettség létrejöttének, a megvalósításban való részvételre.

Bízunk abban, hogy a lakossági részvételi fórumok hosszútávon eredményesek voltak, remélhetőleg megtettük az első lépést afelé, hogy a lakosság a jövőben aktív szereplője lesz a helyi közösségnek.

5.4. TANULMÁNYUTAK

A közösségfejlesztés minőségét javítja egy – egy tanulmányút megvalósítása. A tevékenység célja új együttműködések kialakítása, a meglévők fejlesztése, a közös gondolkodás megteremtése és jó gyakorlatok megismerése. Célcsoport a közösségfejlesztési folyamatban érintett lakosok, szakemberek, és a

települések vezető tisztségviselői valamint a közösséget nagy mértékben formáló lakosok vettek részt. Két tanulmányút került megszervezésre.

Mindkettő célja ugyanaz volt. Egy magyarországi kis települést, Kiscsösztet és Horvátország egyik magyarok által lakott községét, Kórógyot látogattunk meg, ahol betekintést nyerhettünk és jó gyakorlatot láthattunk a népi kultúra és a hagyományok mindennapi életben való megélésére, Egyesület és Önkormányzat kiváló együttműködésére. Minden településről 2-2 fő vett részt a Cselekvő közösségek kiemelt projekt „A közösségfejlesztés és a helyi közigazgatás kapcsolata, egymásra gyakorolt hatása” c. képzésén, hogy a program végeztével képesek legyenek közösségeik működésének támogatására.

A közösségfejlesztési folyamat a „Cselekvő Községek” módszertani útmutatója alapján, a projekt első felében mentor támogatásával zajlott, később a közösségfejlesztő képzésen tanultakat alkalmazva haladtunk tovább.

5.5. TANULÓKÖRÖK

A tanulókörök lényege, hogy a résztvevők és az önkéntesek tudásbázisára alapozottan megosztják egymással a helyi ismereteket, egyéni tudásukat. Ezáltal megvalósul a generációk közötti tudásátadás, az egymástól tanulás. A tanulókörök tulajdonképpen demokratikus kiscsoportos párbeszédet. Minden tanulókör végeztével a résztvevők végig gondolják, összefoglalják, hogy mit tanultak, milyen készségeket sajátítottak el egymástól és ezzel miként tudják segíteni a helyi közösség fejlődését.

A tevékenység célja:

- helyi tapasztalatok és tudás kölcsönös kommunikációja;
- a helyi közösségi önképzés és aktivitás fejlesztése;
- a közösségi-társadalmi cselekvések melletti elköteleződés megalapozása;
- kommunikációs készség fejlesztése, egymásra figyelés, generációk közötti tisztelet elmélyítése, egymás munkájának elismerése.

A programtól várható eredmények:

- jelentős közösségi aktivizáció;
- önképzés, mely kihat a későbbiekben az egyéni érvényesítő

képességre és boldogulásra;

- önkéntesség eszméjének terjedése;
- motivációs- és motiváló képesség javulása;
- új tapasztalatcserén alapuló programok kialakítása.

A Közösségfejlesztés módszertani útmutató alapján a tanulókör olyan önszerveződő kiscsoport, ahol a résztvevők egyeztetett rendszerességgel összejönnek, hogy az általuk meghatározott terv szerint tanuljanak, vitázzanak adott témáról, vagy kulturális tevékenységet végezzenek. Az önképző körök munkája a tagok tapasztalatára épül, céljuk, hogy egymástól tanuljanak, együtt gondolkodjanak az általuk választott témakörben.

A tevékenység célja, hogy:

- *a társadalmi tapasztalat és tudás kommunikációja*
- *a társadalmi tudatosság, aktivitás fejlesztése*
- *elköteleződés a közösségi-társadalmi cselekvések mellett*
- *fejlődjön a helyi demokrácia a demokratikus készségek begyakorlása által: kommunikációs készségek fejlesztése, egymásra figyelés, udvariasság, kölcsönösség, egymás munkájának elismerése, tisztelet, stb.*

Projekt során megrendezésre kerülő tanulókörök:

Fotószakkör (Kisdobsza) 4 alkalommal

Néptánc (Kisdobsza) 38 alkalommal

Varróklub (Kisdobsza) 35 alkalommal

Varróklub (Nemeske) 2 alkalommal

Kézimunka klub (Kisdobsza) 3 alkalommal

Színjátszókör (Kisdobsza) 3 alkalommal

Hatjáték klub (Kétújfalu) 6 alkalommal

Sütő-főző klub (Kisdobsza) 5 alkalommal

Társasjáték klub (Kétújfalu) 5 alkalommal

Gyapjas klub (Kétújfalu) 3 alkalommal

Nosztalgia klub (Kétújfalu) 2 alkalommal

A helyi cselekvési terv szerint, a tanulókörök lényege, hogy a résztvevők és az önkéntesek tudásbázisára alapozottan megosztják egymással a helyi ismereteket, egyéni tudásukat.

A közösségfejlesztési folyamat tanulási folyamat is, elsősorban cselekvés általi tanulás. Az emberek megtanulják a közös cselekvés közben, hogy hogyan kell közösségben viselkedni, megszólalni, bemutatni saját magukat, együttműködni másokkal – megtapasztalják állampolgári mozgásterüket, kitanulják szerepeiket.

E mellett szervezett, formális tudásbevitelre is szüksége van a közösségeknek ahhoz, hogy tovább tudjanak lépni.

A tevékenység célja: a helyi tapasztalatok és tudás kölcsönös kommunikációja; a helyi közösségi önképzés és aktivitás fejlesztése; a közösségi-társadalmi cselekvések melletti elköteleződés megalapozása; kommunikációs készség fejlesztése, egymásra figyelés, generációk közötti tisztelet elmélyítése, egymás munkájának elismerése.

A közösség bizonyos fokú szervezettségi szintje alap feltétele az együttműködő, önmagát fejlesztő helyi közösségnek. A szervezetlenség az izolációnak, a megosztottságnak és a kiszolgáltatottságnak a talaja. A szervezettség ezzel szemben a közösségi kommunikációt és programcserét, az elköteleződést, a közösségi tervezést és cselekvést, az együttműködést hozza létre. A külső rásegítés, a „jó alkalom” teremtés az első lépés ahhoz, hogy a helyi lakosok kimozduljanak passzivitásukból és pozitív érzelmi viszonyulást követően elkezdjenek tevékenykedni.

A „jó alkalom” megteremtése, a helyi lakosság mobilizálása, vagyis megszólítása és bevonása a közös gondolkodásba és helyi cselekvésbe, valamint a folyamatos közösségi kommunikáció megszervezése és fenntartása komoly feladat volt.

Az aktivizáló módszerek közül, figyelembe véve a közösség adottságait és a kezdeményezők csoportjának sajátosságait, mérlegelniük kellett, hogy melyik módszer a legalkalmasabb a cselekvők körének kialakítására.

Jó módszernek ígérkezett a tanulóköri mozgalom elindítása, amelynek célja nem csupán tudás átadása és növelése, hanem hosszú távú eredményként a társadalmi tapasztalat kommunikációja és a társadalmi tudatosság, aktivitás fejlesztése.

A tanulókör emberek kis csoportja, amely hosszú időn keresztül újra meg újra összejön, hogy a terv szerint tanuljon, vagy kulturális tevékenységet végezzen. Egy

jó tanulókör alapja nem más, mint a kör vezetőjének és résztvevőinek együttes tudása, jó tananyagokkal párosítva.

A tanulókörben a munka a résztvevők saját szükségleteik és érdeklődési területeik szerinti tudáskeresésére épül. A munkát a demokratikus értékek jellemzik, melynek fényében az egyének közötti tapasztalatcsere és az elemzés kerülnek előtérbe, és a végső eredmények függenek a résztvevőknek a munka megtervezése és kivitelezése során tanúsított aktív részvételétől.

A „jó alkalom”-nak ígérkezett (a közösségi beszélgetések alapján) egy ősi mesterség ismereteinek felelevenítése, ami bevonzza az érdeklődőket és a későbbiek folyamán a direkt tanulókör átalakulhat egy együttműködő, demokratikusan működni képes közösséggé.

Kétújfaluban 2020. október 2-án nyílt meg a Hatalkotó ház néven egy kézműves műhely, melynek célja:

- népi hagyományok őrzése, ápolása, megélése
- helytörténeti emlékek gyűjtése, őrzése
- népi játékok kutatása, bemutatás
- gasztronómia – hagyományos ételek gyűjtése, lejegyzése, elkészítése
- népi kézművesség: szövés, fonás
- hagyományos mezőgazdasági eszközök gyűjtése, bemutatása
- népi gyógyítás – gyógynövények, fűszernövények – gyógynövényes kert kialakítása, gondozása,
- közösségépítés, közösségfejlesztés: klubok működtetése: nosztalgia klub, társasjáték klub, gyapjas klub
- ismeretközlés helyben szervezett workshopok keretében
- tehetséggondozás: helyi tehetségek számára bemutatkozási lehetőség
- hátránykompenzálás, felzárkóztatás: pl. fejlesztő foglalkozások gyerekeknek – iskola előkészítés, korrepetálás.

A TOP pályázat keretében indították el a Hatjáték klub-ot, ahol társasjátékokkal, ügyességi, fejlesztő játékokkal igyekeznek összefogni a 6 és 14 év közötti gyermekeket. A csoportos interaktív foglalkozások függetlenül attól, hogy felnőttek vagy gyerekek vesznek részt rajta hozzájárulnak a helyi közösségekben a csoportkohézióhoz, a kapcsolatok kialakításához, erősítéséhez, végső soron a közösségfejlesztéshez. A helyi közösségekben a gyerekek meghatározó szerepet játszhatnak,

abból a szempontból is, hogyha erős kapcsolatok alakulnak ki a „pajtások, iskolatársak” között, akkor felnőtt korukban is megmaradhat a barátság, az összetartás az egyének között. Így ezek a foglalkozások hozzájárulnak a helyi társadalmi viszonyok alakulásához, általában pozitív irányba befolyásolják azt, és a település lakosságmegetartó képességét is erősítik. Emellett a társasjátéknak fejlesztő hatása ismeretes, hiszen ezen keresztül tanulja meg a gyermek a társadalom működését, az együttműködést, az empátiát, a győzelem és a vereség feldolgozását.

A sütő-főző klub is, melynek célja, hogy felkutassuk, megismerjük dédanyáink receptjeit, a környék és ünnepekhez köthető jellegzetes ételeket, valamint a tudás átadás. A résztvevők mind fontosnak tartják, hogy a gyerekek is jelen legyenek a programokon, bekapcsolódjanak, tanuljanak és élményként éljék meg az édesanyával, nagymamával való együtt sütést. Az alapvető tudás átadása mellett a közös konyhai jelenlét, a beszélgetések és jó kedv fontos részét képezte a programnak.

Néhány kisdobszai lakos kezdeményezésére elindult a színjátszó kör. Első darabként Arany János: Zács Klára c. művet választották, melyet Harmat Attila rendezett. Az elkészült formációt a Kisobszán rendezett Hagyományőrző napon adták elő. A darabhoz forgó színpad is készült, melyet Harmat Attila tervezett és kivitelezett. A résztvevők között voltak gyerekek és felnőttek egyaránt. Eredményként értékelhető, hogy a kamaszodó gyerekeket is sikerült bevonni, egy színpadra állítva a szülőkkel, ami a kamasz kor sajátosságait tekintve óriási pozitívum. A kisebb gyerekek is jelen voltak a próbákon, még ha nem is szerepeltek, a szülői példa minden bizonnyal megteszi hatását.

A Kézimunka klub célja a kötés, horgolás, hímzés elsajátítása, egymástól való tanulás és a közösségi lét megerősítése, bemutatása. A program a lakosok kezdeményezése és igénye alapján a helyi Cselekvési tervben került meghatározásra. Néhány apró eszköz és alapanyag igény mellett csupán az aktív jelenlétre volt szükség. Szórólapokon és online felületeken hirdettük meg és vártuk mindazok jelentkezését, akik ki szeretnének mozdulni a megszokott háziasszony/anyuka szerepből, szeretnek alkotni és szívesen tanulnak egymástól/osztják meg a személyes tudásukat, nem utolsó sorban érdekli őket a kézimunka. Az aktív magot ugyanazok a hölgyek alkották itt is, mint

a varróklubban, hiszen hasonló célcsoportja van mindkét tevékenységnek.

Kisdobszán nagy hagyománya volt a néptáncnak a 90-es évektől kezdve. Az első tánccsoport a dél-szláv háború idején alakult az akkor Kórógyról menekült családok közreműködésével kórógyi táncokat kezdtek el tanulni az összegyűlt 13-15 év körüli gyerekek. Majd fejlődött a csoport és hosszú évekig működött. A továbbtanulás és a családalapítás miatt fejeződött be végül.

Annak lehetősége, hogy a TOP forrásból újra szervezhetünk néptánccsoportot, mindenki számára nagy örömet jelentett. Az egykor táncos szülők gyermekeivel új csoportot hoztunk létre. A projektben a 2019 év második félévében összesen 19 alkalom valósult meg. Tanítójuk Duffka Adrienn, ma is ő vezeti a csoportot. Kezdetben a gyermekek életkorát figyelembe véve népi játékokat tanultak. Az akkor óvodás és 1-2. osztályos korú gyermekek megismerkedtek a népzenevel, körjátékokat tanultak, majd fokozatosan kezdtek megismerkedni az alaplépésekkel, mint pl. csárdás és a cifra. Minden foglalkozáson nagy hangsúlyt fektettek a mozgáskoordináció és a ritmusérzék fejlesztésére. A csoport megalakulása után viszonylag korán elindultak a fellépésre való felkérések. Meghívást kaptak Bűrösre a Helytörténeti napra, majd ezt követően Kórógyra, a Tánccsoport találkozóra és Szigetvárra, a Zrínyi napokra és nem egyszer Merenyében és több alkalommal természetesen Kisdobszán is színpadra álltak. Az első évben a felvidéki, felcsíki táncokkal ismerkedtek meg, ebből állt a fellépős repertoár. Tanultak néhány moldvai lépést, majd következtek a Dunántúli táncok (mezőföldi, somogyi). A somogyi táncokat aztán alaposabban megtanulták (lassú, friss csárdás, üveges, kanásztánc), most pedig a szatmárit tanulják.

Alkalmaik:

Két garnitúra fellépő ruhát anyukák és nagymamák varróklub alkalmával készítették a projektből vásárolt vásznakból. Aki a varrásban nem tudott segíteni, az nyakláncokat fűzött. Mi sem bizonyítja jobban a néptánc pozitív hatását, mint ez a fajta összefogás, megmozdulás. Mindenki hozzájárult valamivel a csoport működéséhez. Ebben az időszakban, a tánccsoport nagyarányú részvételével készült el a Kisdobszáról készült bemutató film is, ami látható bizonyítékul szolgál arra, hogy a program elindulása milyen közösségi megmozdulást eredményezett.

A sok pozitív hatás közül a legfontosabb számunkra a gyerekek közösséghez tartozása. Egy olyan közösséghez, melynek megtartó ereje van. Bár az első év végére néhányan lemorzsolódtak, de a ma is jelen lévő kemény mag megmaradt. Jöttek újak is, így ma már nem csak kisdobszaiak alkotják a csoportot, hanem Szigetvárról, Somogyhatvanból, Nagydobszáról, Merenyéből és Patapoklosiból is járnak hozzánk táncolni. Elmondható, hogy a tánc és zene szeretete mellett a közösség az, ami miatt szeretnek a gyerekek próbára járni. Igyekszünk egyéb programokat is szervezni számukra, hogy az összetartozás érzése még inkább meg erősödjön (pl.kirándulás, húsvéti locsolkodás, fotózkodás, kézműveskedés, csapatépítő tábor)

Más pozitív hatása is volt a csoport létrejöttének. Egy év működés után a szülők kezdeményezték, ésére felnőtt alkalmakat is tartottunk. Sajnos a kialakult vírushelyzet ezt a lelkesedést megtörte. A tánccsoport viszont azóta is töretlenül fejlődik, ma már több ruha készült és sok-sok fellépésen vannak túl, és a szülők finanszírozzák.

Célunk, hogy a kiskamasz korba lépett gyerekeket meg tudjuk tartani, hogy valóban megmutatkozhasson a közösség megtartó ereje.

A néptánccsoport megalakulását és 3 éve tartó folyamatos működését a projekt legnagyobb sikerének gondoljuk.

Kisdobszán a Társasjáték klubnak szintén a Jó kis hely adott otthont. A program indulásakor készített felmérések ugyan ezt nem indokolták, viszont az időközben kialakult vírushelyzet és abból fakadó alapfokú bizalmatlanság igen. A megváltozott élethelyzet hozta magával azt az igényt, hogy minél többet beszéljünk, tanuljunk újra közösségben lenni, figyelembe tudjuk venni a másik igényeit (esetleges távolságtartásra is), kezeljük a konfliktushelyzeteket, amik gyakoribbá váltak szintén a világjárvány hatására. A csoportos interaktív foglalkozások függetlenül attól, hogy felnőttek vagy gyerekek vesznek részt rajta hozzájárulnak a helyi közösségekben a csoportkohézióhoz, a kapcsolatok kialakításához, erősítéséhez, végső soron a közösségfejlesztéshez. A helyi közösségekben a gyerekek meghatározó szerepet játszhatnak, abból a szempontból is, hogyha erős kapcsolatok alakulnak ki a „pajtások, iskolatársak” között, akkor felnőtt korukban is megmaradhat a barátság, az összetartás az egyének között. Így ezek a foglalkozások hozzájárulnak a helyi társadalmi viszonyok alakulásához, általában pozitív irányba befolyásolják azt, és a település lakosság megtartó képességét is erősítik. Emellett a társasjátéknak fejlesztő hatása ismeretes, hiszen ezen keresztül

tanulja meg a gyermek a társadalom működését, az együttműködést, az empátiát, a győzelem és a vereség feldolgozását. társasjátékok és különböző csapatjátékok elősegítik az elfogadást, fejlesztik a kompromisszumkészéget, gyakorolva az osztást, a várakozást, a sportszerűséget, a veszteség elfogadását, a kommunikációt és problémamegoldást. A csapatjáték megtanítja, hogyan kell csapatban gondolkodni, odafigyelni a társakra (és az ellenfélre), egyszóval a játék egy könnyed tanulási folyamat. Az alkalmak tematikusan zajlottak, igazodva a résztvevők igényeihez és életkorához.

A nagy sikerű varróklub helyi Cselekvési terv része, a lakosok kezdeményezésére alakult meg, majd a résztvevők kérésére Kisdobszán tovább folytatódott. A tagok nagyjából ugyanazok maradtak, igazi közösségként kovácsolódtak össze. Kialakult azon asszonyok köre, akik szívesen jönnek össze minden héten alkotni valamit. Minden alkalom témája előtte való találkozáskor lett közösen megbeszélve, ehhez választották a felelőst, aki felkészült az adott technikából, illetve ha szükséges volt hozzá valami anyag, ami nem állt rendelkezésre, akkor azt ő szerezte be.

5.6. KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁG ÉS BŰNMEGELŐZÉS PROGRAMOK

A projekt keretében a települési szinten kerülnek megszervezésre a közlekedésbiztonsági, bűnmegelőzési és közbiztonsági rendezvények. A rendezvények alkalmával bevonásra kerül az a Megyei Rendőrfőkapitányság Bűnmegelőzési csoportja, a bűnügyi helyszínelők és a Polgárőrség is.

A „TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00005” azonosító számú projekthez kapcsolódó bűnmegelőzési és közbiztonság javítását segítő programok, valamint a közlekedésbiztonsági programok megvalósítására Profissimus Tanácsadó Iroda Kft. vállalkozóval kötöttünk szerződést. A szerződés alapján a feladatellátás a programok fizikai lebonyolításán túl az adminisztrációs feladatok elvégzését is magában foglalta.

Az Európai Unió Tanácsa 2001. május 28-án hozott döntése értelmében a bűnmegelőzés minden olyan intézkedés és beavatkozás, amelynek célja vagy eredménye a bűnözés mennyiségi

csökkentése, az állampolgárok biztonságérzetének minőségi javítása, történjék az a bűnalkalmak csökkentésével, a bűnözést előidéző okok hatásának mérséklésével, vagy a sértetté válás megelőzésével. A 38/2012. (III.12) Kormányrendelet, illetve ennek melléklete a 1744/2013. (X.17.) Kormányhatározat - a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia - megfogalmazza azokat az alapelveket, beavatkozási területeket, illetve intézkedéseket, amelyek alapján középtávon, illetve hosszútávon, megfelelő együttműködéssel elérhetők a kitűzött biztonsági célok.

A bűnmegelőzés alapelve a társadalom hagyományos közösségeiben meglévő szolidaritás támogatása, az alulról induló, összefogáson alapuló kezdeményezések felkarolása.

A bűnmegelőzés az egész társadalom közügye, melyben az állami szervezeteken kívül önkormányzati, civil és egyházi szervezetek, a gazdaság szereplői, tágabban fókuszban a családok és maguk az állampolgárok vesznek részt. Akkor sikeres, ha a szereplők mindent megtesznek az áldozattá és az elkövetővé válás megelőzéséért, a bűnalkalmak csökkentéséért és a bűnisméltés megelőzéséért.

A bűnmegelőzési tevékenység résztvevői, többek között: rendőrség, büntető-igazságszolgáltatás, önkormányzatok, nevelési-oktatási intézmények, gyermekvédelmi intézményrendszer, családsegítő szolgálatok, egészségügyi ellátórendszer, Igazságügyi Szolgálatok, büntetés-végrehajtási szervezet, egyházak, civilszervezetek, polgárőr egyesületek, kulturális intézmények, sportegyesületek, gazdasági élet szereplői, családok, a társadalom egyes tagjai.

A projektben érintett települések bűnügyi statisztikáinak elemzéséből megállapítható, hogy kisebb súlyú bűncselekmények váltakozó tendenciában előfordulnak. A települések közbiztonsága átlagosnak, inkább jónak értékelhető.

Az érintett települések által megvalósított jelen projekt eredményeként amellet, hogy célzottan csökkenteni kívánják az áldozattá válás veszélyét, fejlődik a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata, erősödik a civil aktivitás, kialakulnak, illetve megerősödnek a szükséges kompetenciák, az önkéntesség, a helyi identitás, valamint a településhez, településrészekhez, térséghez való kötődés.

Az együttműködésben tervezett beavatkozások hozzájárulnak egy pozitív jövőkép kerül felvázolásra az emberek számára, erősödik a

helyi kötődés, szorosabb lesz a kapcsolat a helyi lakosság, valamint a projektben közreműködő önkormányzatok között, nő a közbiztonság a településeken, biztonságosabb lesz a közlekedés, fokozódik az együttműködés a környező településekkel, a települések imázsa javulni fog, a lakosság jobban bevonásra kerül a települések fejlesztéseibe és egy biztonságosabb, élhetőbb környezet kerül kialakításra.

Stratégiai célterületek:

- A közbiztonság fokozása

Az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének javítása, a bűnözést eredményező folyamatok kontrollálása, valamint a bűnözés mennyiségi csökkentése csak átfogó célkitűzések meghatározásával valósítható meg. A legfontosabb célkitűzéseket specifikus célkitűzések elérésével lehet konkretizálni. A prioritások és az azokon belül található beavatkozási területek adják azt a keretrendszert, amelyben a konkrét feladatként jelentkező intézkedések definiálhatók.

- **Közösségi rendészet megteremtése:** A közösségi rendészet a közösségek biztonságának megteremtése érdekében végzett tevékenység. Része annak a rendőrség által végzett rendészeti munkának, amelynek fő célja a közbiztonság megteremtése és fenntartása. A közösségi rendészeti tevékenység az adott település rendőrségének olyan működése, amely ezen új filozófia alapján törekszik a helyi közösség legszélesebb körének bevonásával a közbiztonság és a biztonságérzet megteremtésére, a rendőrség és lakosság közötti bizalom kialakítására, ezáltal is az életminőség javítására.
- **Vagyonvédelem:** A tulajdonhoz való jog a modern demokráciák egyik alappillére. Az állampolgárok tulajdonának védelme közhatalmi eszközökkel az állam egyik alapvető feladata, ugyanakkor az állam nem lehet kizárólagosan felelős a tulajdon garantálásában. A viktimológia által bizonyított, hogy a bűncselekmények egy részében a sértett maga is „közreműködik” azzal, hogy valamilyen módon lehetővé teszi, vagy megkönnyíti annak végrehajtását.

- Az időskorúak védelme

Az időskorúak sérelmére jellemzően vagyon elleni bűncselekményeket követnek el. Ezen bűncselekmények helyszíné

többnyire az idős emberek otthona, esetenként a közterület. Gyakran előfordul, hogy a „trükkös” lopás észlelésekor az áldozatok ellenállását követően a vagyon elleni bűncselekmény akár testi épséget is veszélyeztető erőszakos bűncselekménnyé alakul át. Az időskorúak gyengülő szellemi állapotát, hiszékenységét kihasználva a trükkös lopások elkövetői (rendszerint kettő vagy több személy, de előfordult egyedüli elkövető is) a legkülönbözőbb ürügyeket találják ki annak érdekében, hogy bejussanak az idős személyek otthonába.

- **Gyermek- és ifjúságvédelem**

A gyermek- és ifjúságvédelem, a fiatalok nevelése annak érdekében, hogy a társadalom hasznos tagjaivá váljanak, az egész társadalom és az állam egyik legfontosabb és legalapvetőbb feladata és értéke. A gyermek és ifjúságvédelem célcsoportját a 0-24 éves korú gyermekek és fiatalok alkotják. Ez a korcsoport kiemelten veszélyeztetett, ezért a stratégia kiemelten fókuszál a tagjaira. A gyermek- és ifjúságvédelem területén elsődlegesen fontos szerepet játszanak az úgynevezett nevelési és kulturális színterek, amelyeknek elengedhetetlen szerepe van a fiatalok védelmében, a védelmi mechanizmusaik kialakításában, az erkölcsi normák közvetítésében, az emberré válásban, a jogkövető magatartás kialakításában. Ezek a család, a nevelési-oktatási intézmények és a hasznos szabadidő-eltöltés színterei.

A leghatékonyabban és leghatározottabban a nevelési-oktatási intézmények színterén lehet olyan beavatkozási pontot kialakítani, amely hosszú távon hat, amennyiben tudatosan célozza meg a fiatalok elkövetővé és áldozattá válásának megelőzését.

A pedagógusokat el kell látni a legfontosabb – a bűncselekmények megelőzését szolgáló – információval. Erősíteni kell a szülők tanárok együttműködését a sikeres megelőzés érdekében.

- **A bűncselekmények áldozatainak segítése, az áldozattá válás megelőzése**

A kriminálpolitika napjainkra már felismerte, hogy az elkövetők alapvető emberi jogainak betartása mellett az áldozatok jogait is biztosítani kell. Az állam áldozatpolitikai feladatai, ezen belül áldozatsegítési kötelezettsége is, egyrészt az állami büntetőhatalom monopóliumából, másrészt a bűnmegelőzés alapjogi céljából és az állam azon kötelezettségéből ered, amely

szerint az alapvető jogok tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelezettsége. Az állam alapjogvédelmi kötelezettsége magában foglalja, hogy pozitív intézkedésekkel gondoskodik az érvényesülésükhöz szükséges feltételek kialakításáról. Az állam nem lehet tétlen az olyan helyzetekkel szemben, amelyek az alapjogokat sértik, ilyen esetekben az összes rendelkezésre álló eszközzel, mindig fel kell lépnie.

- Áldozattá válás megelőzése

A célterület szempontjából meghatározó terület az áldozattá válás megelőzése. Az áldozattá válás megelőzéséhez elengedhetetlen a szükséges információk eljuttatása az állampolgárokhoz. Kiemelten kell kezelni azokat a csoportokat, amelyek fizikai, pszichikai állapotuk miatt is fokozottan veszélyeztetettek, mint például a gyerekek, időskorú, magányosan, elszigetelten élő személyek, nők, stb. Ezen tevékenység keretében, minél gyakrabban, minőségi tájékoztatást kell adni az érintetteknek, illetve érzékenyíteni a problémával kapcsolatosan a környezetükben élőket, hozzátartozókat.

Bűnmegelőzési stratégiában a célok megvalósítása érdekében megfogalmazott (javasolt) intézkedések:

- tájékoztatás nyújtása a területen dolgozó családsegítő és civil szervezetek bevonásával az érintetteknek, továbbá
- a helyi lakosság érzékenyítése a problémakörrel kapcsolatban.

Összességében elmondható, hogy a településeken a közlekedésbiztonság, bűnmegelőzés és közbiztonság javítását célzó projektelemek zárásaként megvalósuló bűnmegelőzési tábor hasznos volt. A résztvevő gyermekek életre szóló élményeket szereztve, értékes és hasznos ismeretekkel bővülve térhettek haza.

6. ESZKÖZBESZERZÉS

A közösségfejlesztési akciók, közösségi tevékenységek, események, programok, folyamatok és együttműködések megvalósításához kapcsolódóan elengedhetetlen, minimális eszközök, melyeket a pályázatban vállalt tevékenységek megvalósítását teszik lehetővé.

A településenkénti igény szerint változó eszközök megvásárlása (rendezvénysátrak, sörpadok, étkezéshez használatos eszközök) alkalmas kisebb ünnepek és rendezvények lebonyolítása során a célcsoport kényelmes elhelyezésére, a hosszabb programok megtartására. A projektben valamennyi rendezvényhez kapcsolódik a felhasználásuk (szomszédolás, hagyományőrzés, felhasználható a lakossági fórumok és tanulókörök alkalmával is), illetve a későbbiekben is használhatóak egyéb közösségi rendezvények lebonyolításakor.

7. PROJEKT ELÉRT EREDMÉNYEI

A program alapvető célja és egyben elvárt eredménye volt, hogy megtörténjen a helyi közösségek fejlesztése, fejlődjön a konzorciumi települések társadalmának közösségi kezdeményező- és cselekvőképessége, valamint erősödjön a közösségi szerepvállalás.

A projekt során települési, mikrotérségi helyi identitást erősítő közösségfejlesztési folyamatok, továbbá közösségi részvételre épülő tervezési gyakorlatok alkalmazása, szabadidős, bűnmegelőzési, közbiztonsági és közlekedésbiztonsági programok valósultak meg, melyek biztosították a közösségek ismereteinek bővítését.

A projekt eredményeként a közösségeken belül kialakultak, megerősödtek a szükséges kompetenciák, az önkéntesség, a helyi identitás, valamint a településhez, térséghez való kötődés. A végrehajtott tevékenységek eredményeként felszínre kerültek a meglévő humán erőforrások, az együttműködéseknek köszönhetően ezek az erőforrások aktivizálódtak és minőségi változást hoztak a térségben lakók életében.

A beavatkozások segítségével fejlődött a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata. A program egyik fontos eleme volt, hogy a közösségfejlesztési folyamat részeként mindvégig közösségi munkamód kerül alkalmazásra, amely biztosította a közösség központi jellegét és szerepét.

A fent vázolt programok által a helyi identitást erősítő közösségfejlesztési folyamatok, közösségi részvételre épülő gyakorlatok alkalmazása, szabadidős, bűnmegelőzési, közbiztonsági és közlekedésbiztonsági programok valósultak meg.

Megvalósult a helyi lakosság és szervezetek kulturális aktivitásra, helyi kulturális élet szervezésében és alakításában való szerepvállalásra ösztönzése, a kulturális részvétel fejlesztése. A beavatkozások eredményeként fejlődött a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata, a helyi civil társadalom megerősödése pedig

segítette a helyi közösség együttműködését, az önálló cselekvési képességek megerősítését.

A felsorolt rendezvények, események, programok, folyamatok által a helyi értékekre és a lakossági aktivitásra épülő kulturális értékek, funkciók megerősödtek. Az alulról jövő kezdeményezések hatása érezhető közösségépítést is szolgáló aktív szabadidős programok lakossági részvételében.

Közösségformáló programok során a különböző társadalmi csoportok közötti párbeszéd könnyebb lett, a generációk közötti párbeszéd, egymás hagyományai iránti érdeklődés megnőtt, ezzel is csökkentve a helyi társadalmi környezetben meglévő előítéleteket és diszkriminációt.

A projekt során megtörtént a célterület történeti feltárása. A korábban nem ismert értékek és hagyományok elérhetővé kerültek a lakosság számára. Mindezek eredményeként a működési tapasztalatok, közösségi feladatok, értékek, jó gyakorlatok feltárása, bemutatása és megőrzése realizálódott a kontinuitás fenntartása és új értékek létrehozásának elősegítése érdekében.

Többek között a programok hatására megújultak és erősödtek a meglévő együttműködések és a partnerség, valamint adott esetben új együttműködések jönnek létre települések, szervezetek és intézményeik között. A program sikerességében bízva a befejezést követően is újabb partneri kapcsolatok jönnek létre a helyi szereplők között.

8. INDIKÁTOROK

Projektszinten a PR29 Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma (fő) indikátor értéke

2018/II. félév										
Projektelelem	Dátum	Kisdobsza	Merenye	Nemeske	Pettend	Tótszentgyörgy	Molvány	Bűrös	Kétújfalu	Összesen
Közösségi interjú		10	10	10	10	10	10	10	10	80
Közösségi felmérés		62	37	44	21	28	29	10	87	318
	2018.03.02. (Kétújfalu)								10	10
	2018.03.07. (Nemeske)			10						10
	2018.03.12. (Molvány)						15			15

	2018.03.16. (Kisdobsza)	15							15	
	2018.03.16. (Merenye)		12						12	
	2018.03.19. (Pettend)				10				10	
	2018.03.23. (Bürüs)						10		10	
	2018.03.26. (Tótszentgyörgy)					17			17	
	2018.04.10. (Molvány)						13		13	
	2018.04.10. (Tótszentgyörgy)					8			8	
	2018.04.11. (Merenye)		4						4	
	2018.04.12. (Kisdobsza)	6							6	
	2018.04.12. (Nemeske)			4					4	
	2018.04.13. (Pettend)			2	5				7	
	2018.04.20. (Kétújfalu)							8	8	
	2018.04.20. (Bürüs)						7		7	
	2018.08.01 (Kisdobsza)	2						1	3	
	2018.08.01 (Nemeske)	1						1	2	
	2018.08.01 (Tótszentgyörgy)	1						1	2	
	2018.08.01. (Molvány)	1						1	2	
	2018.08.01. (Merenye)	1						1	2	
	2018.07.19. (Kétújfalu)							1	3	4
	2018.07.19. (Bürüs)							1	3	4
	2018.08.01. (Pettend)	1						1	2	

Molvány-Családi nap	2018.09.22	0		5		2	77			84
Kisdobsza-Helytörténeti nap	2018.09.29	65					2	1		68
Kétújfalú-Nemzetiségek találkozója	2018.12.09	0							84	84
	2018.08.30	6				6				12
	2018.11.02	11								11
Összesen: 2018.12.31. napig										834
2019/I.félév										
Projektem	Dátum	Kisdobsza	Mere nye	Neme ske	Pett end	Tótszentgyörgy	Molvány	Bürüs	Kétújfalú	Összesen
Bürüs-Helytörténeti nap	2019.03.30	12	2					43	1	58
Pettend-Hagyományőrző nap	2019.06.15	2			39	1				42
Részvételi fórum: értéktár, cselekvési terv	2019.03.23 (Kisdobsza)	9				1		1		11
	2019.04.18. (Kisdobsza)	8								8
	2019.06.15. (Pettend)	2			3					5
	2019.05.25. (Kisdobsza)	48								48
	2019.01.18	8								8
	2019.06.04	3								3
	2019.02.01	15	4							19
	2019.02.08	14	3							17
	2019.02.22	19	4							23
	2019.03.01	13								13
	2019.03.08	12	2							14
	2019.03.15	27	4							31
	2019.03.22	14	4							18

	2019.03.29	19	4							23
	2019.04.05	8	2							10
	2019.04.12	15	4							19
	2019.04.26	11	4							15
	2019.05.10	11	4							15
	2019.05.15	19	4							23
	2019.05.17	17	3							20
	2019.05.24	14	4							18
	2019.05.31	19	3							22
	2019.06.11	10	2							12
	2019.06.18	10	2							12
	2019.06.25	16	1							17
	2019.06.07	5								5
	2019.06.14	3								3
	2019.06.19	5								5
	2019.06.26	6								6
	2019.06.30	1		6						7
Összesen: 2019.06.30. napig										1384
2019/II. félév										
Projektem	Dátum	Kisdobsza	Merenye	Nemeske	Pettend	Tótszentgyörgy	Molvány	Bűrös	Kétújfalu	Összesen
Nemeske-Gasztronómiai fesztivál	2019.07.13	1	2	37			3			43
Merenye-Nemzetiségek találkozója	2019.08.03	23	40							63
Kétújfalu-Település egyesülésének ünnepe	2019.09.07	1							61	62
Mozgassuk meg Tótszentgyörgyöt!	2019.09.28	3				90				93
Kisdobsza-Nosztalgia est	2019.12.31	37		2						37
	2019.07.15 (Kisdobsza)	7								7

	2019.07.22 (Bürüs)	1						5	2	8
	2019.07.22. (Tótszentgyörgy)	1				5				6
	2019.07.05. (Pettend)				6					6
	2019.07.02 (Kisdobsza)	7								7
	Alsós 2019.07.09 (Kisdobsza)	12								12
	Alsós 2019.07.10 (Kisdobsza)	10								10
	2019.07.16. (Kisdobsza)	10								10
	2019.07.17 (Kisdobsza)	9								9
	2019.07.29. -08.02. tábor	20	1			5	4	5	2	37
	Védd a vagyonodat ! 2019.09.14 (Bürüs)							8		8
	2019.07.02	11	4							15
	2019.07.09	11	4							15
	2019.07.16	13	2							15
	2019.07.23	11	4							15
	2019.07.31	12	4							16
	2019.08.06	10	2							12
	2019.08.27	12	2							14
	2019.09.06	15	4							19
	2019.09.13	14	2							16
	2019.09.20	11								11
	2019.09.26	13								13

	2019.09.27	14								14
	2019.10.01	13								13
	2019.10.04	16								16
	2019.10.18	9								9
	2019.10.25	13								13
	2019.10.31	12	2							14
	2019.11.15	13								13
	2019.11.22	12								12
	2019.07.03	7								7
	2019.07.03	1		4						5
	2019.07.10	5								5
	2019.07.17	4								4
	2019.07.25	5								5
	2019.08.01	3								3
	2019.08.07	4								4
	2019.08.14	4								4
	2019.08.21	5								5
	2019.08.28	5								5
	2019.09.03	6								6
	2019.09.17	4								4
	2019.09.24	7								7
	2019.10.01	4								4
	2019.10.08	2								2
	2019.10.15	4								4
	2019.10.29	3								3
	2019.11.19	4								4
	2019.11.26	3								3
	2019.12.04	5								5
	2019.12.10	2								2
	2019.12.17	3								3
	2019.07.06	11		5		3	4	4		27
	2019.10.05	17								17
Összesen: 2019.12.31. napig										2205
2020/I.félév										
Projektem	Dátum	Kisdobsza	Merenye	Nemeske	Pettend	Tótszentgyörgy	Molvány	Bűrüs	Kétújfalu	Összesen

Pettend-Családi nap	2020.03.07				50					50
	2020.01.21	2								2
	2020.02.11	4								4
	2020.02.18	5								5
	2020.02.25	4								4
	2020.03.03	3								3
	2020.03.10	4								4
	2020.06.24	5								5
	2020.01.14	7								7
	2020.01.28	4								4
Összesen: 2019.12.31. napig										2293
2020/II. félév										
Projektem	Dátum	Kisdobsza	Merenye	Nemeske	Pettend	Tótszentgyörgy	Molvány	Bürös	Kétújfalu	Összesen
Merenye-Sport nap	2020.08.22	3	36	5		2				46
Molvány-Burgonya fesztivál	2020.09.19		4	2		1	66			73
Tanulókör-Varróklub	2020.07.15	3								3
Tanulókör-Kézimunka	2020.07.01	4								4
	2020.09.07	6								6
	2020.09.20	11								11
	2020.09.25	12								12
Tanulókör-Hatjáték klub	2020.11.06								6	6
Tanulókör-Sütő-főző klub	2020.10.26	7								7
	2020.08.07. (Kerékpáros nap)			47	2					49
	2020.08.14. 9:00 (Felsőscsoport-foglalkozás)					8				8

2020.08.14. 11:00 (Felső csoport- foglalkozás)					7				7
2020.08.14. 15:00 (Felső csoport- foglalkozás)					5				5
2020.08.15. (Családi program)					50				50
2020.08.17. (Védd az otthonodat !)					9				9
2020.08.18. 9.00 Kamasz					9				9
2020.08.18. (KRESZ- nap)					11				11
2020.08.19. 9:00 (Alsós csoport- foglalkozás)					6				6
2020.08.19. 10:30 (Alsós csoport- foglalkozás)					6				6
2020.08.19. 9:00 (Alsós csoport- foglalkozás)					6				6
2020.08.24. (Önvédele m)					7				7
2020.08.25. (Önvédele m)					7				7
2020.08.26. (Önvédele m)					7				7

2020.08.27. (Önvédelem)					7				7
2020.08.28. (Önvédelem)					7				7
2020.08.31. (Önvédelem)					7				7
2020.09.01. (Önvédelem)	6								6
2020.09.02. (Önvédelem)	6								6
2020.09.03. (Önvédelem)	6								6
2020.09.04. (Önvédelem)	6								6
2020.09.07. (Önvédelem)	6								6
2020.09.08. (Önvédelem)	6								6
2020.09.11. (Családi program)	4						23		27
2020.09.12. (Családi program)					8				8
2020.10.19. (Közlekedé sbiz-tonsági szakképzés)			1						1
2020.10.20. (Bűnmegel őzés pedagógus oknak)	1		1						2
2020.10.22. (Bűnmegel őzés)	1		1						2

	pedagógus oknak)									
Részvételi fórum	2020.09.05 (Kisdobsza)	10								10
Összesen: 2020.12.31. napig										2755
2021/I. félév										
Projektelelem	Dátum	Kisdo bsza	Mere nye	Neme ske	Pett end	Tótszentg yörgy	Molv ány	Bür üs	Kétújf alu	Össze sen
Bürüs-Családi nap	2021.08.07	3						27	4	34
Nemeske- Egészségnap	2021.07.23			1		72				73
Tótszentgyörg y- Hagyományőr ző nap	2021.07.24			3		70				73
Kisdobsza- Hagyományőr ző nap	2021.08.21	62								62
	2021.04.23	8								8
	2021.06.12	8								8
	2021.08.11	15								15
	2021.06.28	8								8
	2021.07.02	8								8
	2021.07.05	4								4
	2021.09.18	8								8
	2021.06.04								16	16
	2021.06.11								19	19
	2021.07.16								13	13
	2021.07.23								9	9
	2021.07.30								9	9
	2021.09.15								1	1
	2021.06.06	8								8
	2021.06.29	13								13
	2021.07.02	8								8
	2021.07.05	8								8
	2021.07.31	9								9
	2021.08.31	11								11

	2021.09.15	6								6
	2021.09.18	4								4
	2021.04.30								15	15
	2021.05.29								19	19
	2021.05.01								9	9
	2021.09.08								2	2
	2021.09.17								14	14
	2021.07.14 Ovis csoport	7								7
	2021. 09.25.Záró rendezvény	31				3				34
Összesen:										3290

9. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

A projekt sikeres megvalósításához elengedhetetlen a megvalósítási szakasz során magas minőségű, referenciákkal, tapasztalatokkal rendelkező megvalósítói szakmai gárda felállítása.

A projekt megvalósítása során, a programelemek megvalósításában 2 fő munkavállaló vett részt.

- ✓ 1 fő projektmenedzser - megbízási szerződéses munkaviszonyban
- ✓ 1 fő szakmai vezető - munkaszerződéssel
- ✓ 1 fő közösségfejlesztő - megbízási szerződéses munkaviszonyban

A projektmenedzser feladata volt a projekt irányítása, megvalósítás és elszámoltathatóság felügyelete. Felelősségi körébe tartozott továbbá a pénzügyi feladatok összefogása, záró és egyéb jelentések készítése, a Támogatási Szerződésben foglaltak betartása, a projektütemterv időintervallumainak betartása, költségvetés nyomon követése és aktualizálása.

A projekt megvalósítása során a szakmai vezető a teljes projekt szakmai megvalósítását segítette. Szakmai támogatóként vett részt valamennyi közösségfejlesztési programon, a közösségfejlesztő munkáját is ő végezte el.

10. KÉPZÉSEK

- ✓ Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ által szervezett, 60 órás, *A kulturális közösségfejlesztés gyakorlata* című (blended) képzésen 1 fő vett részt Szentendrén.

A képzés során az alábbi tanulmányi területek kerültek feldolgozásra:

- a Cselekvő közösségek projekt célja, szakmai – módszertani eredményei
- Intézményi alapok, kulturális partnerség (múzeumok, könyvtárak, közművelődési intézmények)
- Közösségelméleti és közösségfejlesztési alapok, kulturális intézmények szerepe a települési közösségfejlesztésben, csoportos közösségfejlesztő módszerek gyakorlata
- a kulturális intézmények közösségi alapú működtetése, társadalmiasítása
- hozzáférés a kultúrához, esélyegyenlőségi modellek
- önkéntesmenedzsment

A képzés sikeres befejezését követően a résztvevő:

- képessé vált a kulturális partnerség, a közösségfejlesztés, a kulturális intézményeket célzó fejlesztési folyamatok generálására
- jártassá vált a társadalmiasított intézményi és esélyegyenlőségi modellek alkalmazásában
- elsajátította a kulturális önkéntességi tevékenység támogatási módszereit

- ✓ Közösségfejlesztők Egyesülete által szervezett, 120 órás, *Közösségfejlesztő* megnevezésű szakmai képzésen 1 fő vett részt.

A képzés során az alábbi tanulmányi területek kerültek feldolgozásra:

- állampolgári és közösségi tapasztalatok
- bevezetés a közösségi munkába
- közösségfejlesztés hazai és külföldi gyakorlata
- a közösségfejlesztői szaktevékenység
- a közösségfejlesztés folyamata, közösségi munkamódok, módszerek és technikák
- szakmai gyakorlat

A képzés sikeres befejezését követően a résztvevők:

- megismerték a környezetükben zajló állampolgári és közösségi folyamatokat, a közösségfejlesztés hazai és külföldi történetét és intézményrendszerét, a közösségfejlesztés fogalmát és alapelveit, a főbb módszereket és technikákat (aktivizáló módszerek, együttműködés kialakítása és partnerek keresése, helyi nyilvánosság kialakítása és megerősítése), a közösségfejlesztő munkát és a közösségfejlesztési folyamat főbb lépéseit
 - azonosítani tudják a közösségfejlesztést, mint mozgalmat és szakmát, a közösségi beavatkozás modelljeit, kezdeményező és segítő szerepeit és fejlesztői-szervezői szakmai feladatait
- ✓ A Szabadtéri Néprajzi Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ 6 órás, *A közösségfejlesztés és a helyi közigazgatás kapcsolata, egymásra gyakorolt hatása 2021/7* című szakmai egynapos képzését, 2021 március 12-én, e-learning formában szervezte, az önkormányzatok munkatársai, köztisztviselői számára. A képzésen minden konzorciumi településről 2-2 fő vett részt, azaz 12 fő részvételét biztosította a projekt.

A képzésen résztvevők a tanúsítvány megszerzését követően képessé válnak a közigazgatás intézményeit az aktivitásukban megerősített közösségek és kezdeményezéseik befogadására, támogatására, a közösségi aktivitás fenntartására.

A képzés célja volt:

- a közigazgatási szakemberek felkészítése gyakorlatorientált módszerekkel a közösségfejlesztés alapértékeinek, fázisainak és módszereinek megismerésére
- jó gyakorlatok bemutatása a közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumok közösségi részvételen alapuló működtetésére, társadalmasítására, partneri kapcsolatainak bővítésére,
- a kommunikációs készségek fejlesztése az együttműködés érdekében.

11. NYILVÁNOSSÁG ÉS TÁJÉKOZTATÁS

A projekt megvalósítása során különös figyelmet fordítottunk a tájékoztatás és nyilvánosság biztosítására.

- ✓ A helyi nyilvánosság fórumainak megteremtése érdekében Kisdobsza Facebook oldalát használtuk.
- ✓ A projektben Információs Pont került kialakításra Kisdobszán, az Önkormányzati Hivatal épületében került sor, mely nyitvatartási idejében valamennyi konzorciumi település lakossága és további érdeklődők számára is elérhető. Feltétel volt, hogy könnyen megközelíthető helyen legyen, ahol megbízható és naprakész felvilágosítást adnak a települések életére hatást gyakorló legfontosabb közhasznú (helyi, köznapi, mindennapi, közérdekű, közösségi, általános) információkról.
- ✓ A „C” típusú tájékoztató táblák a konzorciumhoz tartozó településeken kihelyezése kerültek.
- ✓ Kommunikációs célra alkalmas fotódokumentáció készítése: a rendezvényekhez kapcsolódóan az EPTK-n a szakmai beszámolók mellékleteként feltöltésre kerültek a készített fényképek.
- ✓ TÉRKÉPTÉR feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal: előzetesen egyeztetve a Közreműködő szervezettel minden rendezvényről, illetve rendezvénysorozatról, ahol készültek fotók, 1 fénykép került fel a TÉRKÉPTÉR-re, azaz összesen 30 fénykép a záró szakmai beszámolóval egyidejűleg feltöltésre került az EPTK felületen.

Toth-Kovács Livia

szakmai vezető

Kisdobsza, 2023.06.27.